ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4354 ՅՈՒՆԻՍ 19/2 ՅՈՒԼԻՍ 1900 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 5 ՐԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1318 ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4354

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Դրշ.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
»	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշւով:

Տեղական բոլոր թերթերուն ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ՄՈՒՐԱՎԻԷՎ ԿՈՄՍԸ

Հիմա որ կոմս Մուրավիէվ... մեռաւ եւ... թաղեցաւ, հրապարակագիրներն ալ, որոնք գիշակեր թռչուններու պէս դիակներու, մանաւանդ դիւանագէտներու դիակին վրայ կը թափին, ապագային վրայ քիչ կամ շատ ճշմարիտ գուշակութիւններ ընելու համար, կոմսին մահուան՝ Չինական խնդրոյն մէջ Ռուսիոյ հետեւած քաղաքականութեան վրայ ինչ տեսակ ազդեցութիւն մը ունենալիքը խնդրոյ առարկայ կ'ընեն:

Սակայն թէեւ Ռուսիոյ՝ քաղաքագիտութեան այդ դասական երկրին՝ քաղաքականութիւնը, այնչափ յայտնի եւ ամէնուն ծանօթ ուղիներէ չընթանար, բայց այդ գաղտնապահ միապետութեան թուղթերուն զինակցին, Ֆրանսայի Երեսփոխանական ժողովին մէջ եղած պաշտօնական յայտարարութիւններէն, ամէն ոք տեղեկացաւ թէ քանի որ Ֆրանսա, հարկաւ նաեւ Ռուսիա, բնաւ դիտաւորութիւն կամ բաղձանք չունի եւրոպական տէրութեանց ինչպէս նաեւ Ամերիկայի հաւաքական համաձայնութենէն բաժնուիլ եւ ընդհանուր խաղաղութեան դէմ ինքնագլուխ գործել Չինաստանի մէջ,

Եւ քանի որ Ռուսիոյ մէջ, արտաքին քաղաքականութիւնը արտաքին գործոց նախարարէն աւելի, երկրին բարձրագոյն եւ աւագ ժողովը եղող պետական Խորհրդոյ փորձառու եւ ձեռնհաս ազդեցութեան ենթարկուած է, հաւանական չէ թէ Մուրավիէվի մահուամբ՝ Ցարին կառավարութեան Լա Հէյի Դեսպանախորհրդին գումարմամբ իսկ վճռապէս հաստատուած խաղաղասիրական ընթացքը ո եւ է փոփոխութիւն մը կրէ ի Չինաստան կամ այլուր:

Արդէն, կոմսին մահէն ի վեր, օրեր ու ժամեր գլորեցան, եւ այդ մէն մի օրը եւ ժամը որոնց միջոցին արտաքոյ կարգի դէպքեր տեղի ունեցան Ծայրագոյն-Արեւելքի մէջ, եկան նորանոր ապացոյցներ տալ թէ Ցարին կառավարութիւնը իր զինակցին՝ Ֆրանսայի հետ՝ չուզեր բնաւ բաժնուիլ միւս տէրութիւններէն Չինաստանի նկատմամբ ձեռք առնուելիք միջոցներու ընտրութեան եւ գործադրութեան մասին:

Այս սրտառուչ համաձայնութիւնը ընդմէջ եւրոպական տէրութեանց մանաւանդ Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ, անշուշտ զարմանքը պէտք է շարժած ըլլայ Չինաստանի կամ անոր մայր թագուհին կառավարող նենգամիտ մանտարէններուն որոնք իրենց դեղին երեսը բաղմապատկելով պարագային համաձայն մէյ մը մէկ տէրութեան, մէյ մը միւսին ներկայացուցիչներուն կը դարձնէին, անոնց հակընդդէմ շահերուն շնորհիւ իրենց Ֆըրլցախը դարձնելու համար:

Բայց այս չինական Ֆըրըլցախներն ալ սա տղոց խաղալիքին, ծանօթ Ֆըրըլցախին, նմանեցան որ պզտիկ սիւք ու քամիի մը յուշիկ եւ անուշիկ կը դառնայ ինք իր վրայ սիւքալով, մինչդեռ մեծ հով մը եւ փոթորիկ մը արմատախիլ կ'առնէ կը տանի զայն բուն ու ձեղունով մէկտեղ հաստատուած տեղէն:

Ցորչափ Ռուսիոյ, Անգլիոյ, Ճափոնի եւ այլ կողմերէ փչող հովերը չունէին այն թափը եւ զօրութիւնը որ Չինաստանի կողերը կրնային դղրդեցնել եւ անհանգիստ ընել, անիկա անվրդով իր խաբէական խաղը կը խաղար բայց այն վայրկեանին որ այդ խաղը Պօքսըրներու վայրագ միջամտութեամբ այլ եւս անհանդուրժելի դարձաւ, Եւրոպիոյ չհախնդիր թոյլտուութիւնն ալ բնականաբար գէթ առժամեայ կերպով վերջ գտաւ:

Արդ խնդիր է գիտնալ թէ այս առժամեայ կացութիւնը որ պատերազմական վիճակի մը հետ զուգընթաց կ'ընթանայ եւ հետեւաբար այս վերջնոյն վերջաւորութեան հետ վերջ պիտի գտնէ, վերջնական ինչ նոր կացութեան պիտի յանգի վերջապէս:

Բայց նոյն իսկ գուշակութեանց կնճռոտ ու դժուարին բնագաւառը իր օրինաւոր սահմանները ունի եւ տրամաբանական չպիտի ըլլար պատերազմէն վերջը ըլլալիք կարգադրութեանց վրայ գուշակութիւններ ընել, քանի որ այդ պատերազմին ելքը տակաւին ծանօթ չէ:

Անշուշտ ըսել չենք ուզեր թէ Չինացւոց յաղթուիլը կասկածի տակ իրողութիւն մըն է: Քաղաքակրթութեան ստորին աստիճաններուն վրայ գտնուող այդ յետադէմ ու ռամիկ ազգը որ հազիւ 20 կամ երեսուն հազար հոգինոց եւ միայն հանդէսներու առթիւ օտարներուն աչքը շլացնելու յատուկ կանոնաւոր պատուանունը կրող բանակ մը ունի, մեծ եւ նոյն իսկ փոքր տէրութեանց մէկ հատին հետ անգամ ճակատ առ ճակատ ելլելու կարողութիւնը չունի: Ուստի, առանց մարգարէական ոգի ունենալու, կրնայ գուշակուիլ թէ եւրոպական բանակը զինուորական ո եւ է կարեւոր ընդդիմութեան մը չը պիտի հանդիպի երկնային կայսրութեան մէջ:

Սակայն եթէ կայ բան մը որ ընդդիմութենէ աւելի ջլատիչ եւ յուսահատական բնոյթ մը ունի մանաւանդ բիրտ զօրութեան համար, ան ալ անշուշտ նիւթական նուաճելի ընդդիմութեան պակասը, բայց բարոյական անընկճելի ըմբոստութեան գոյութիւնն է:

Ահա քաղաքակրթութեան բոլոր սկզբունքներուն եւ գաղափարներուն մեղանչող այդ բարոյական ըմբոստ ոգին է որ կը տիրէ երկնային կայսրութեան մէջ ամենուրեք եւ որուն վրայ բանակ ու նաւատորմ ո եւ է ազդեցութիւն չունին դժբաղդաբար:

Ահա կը տեսնենք թէ ինչպէս գուշակութեանց թագուն արուեստը անգամ երբ չափական գիտութեանց ցոյց տուած օրէնքներով գործէ, դարձեալ ո եւ է հաւանական եզրակացութեանց կը յանգի:

Արդարեւ, ի չգոյէ ընդդիմադիր կանոնաւոր բանակի մը, եւրոպական զօրաբաժինը, ի հարկէ ստիպեալ, գուցէ քիչ օրէն՝ երբ մանաւանդ չինական մայրաքաղաքին բացարձակապէս տիրանայ, այլ եւս պատերազմը շարունակելու պէտքը կամ կարելիութիւնը չունենայ:

Եւ քանի որ այս բաները անշուշտ Չինաստան արշաւող տէրութեանց ծանօթ իրողութիւններ են, անոնք արդէն վաղուց գծած են որոշ ծրագիր մը որուն գործադրութիւնը կարող պիտի ըլլայ՝ Չինաստանի վիճակը կանոնաւորել յօգուտ իրեն ինչպէս նաեւ յօգուտ բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներու շահուց:

Արդ, եթէ երբեք Եւրոպա չուզեր, ինչ որ հաւանական չէ արդէն որ ուզէ, Չինաստանը արդի տագնապին ծնունդ տուող վիճակին վերածուած տեսնել օր մը, ուշ կամ կանուխ, կիսկատար երաշխաւորութիւններով հաւանական չէ որ գոհանայ եւ զինու զօրութեամբ նուաճած երկիրը դարձեալ Մանտարէններու կաշառակեր ու յետամնաց վարչութեան յանձնէ:

Սակայն, քանի որ միւս կողմէ այդ վարչութիւնը այնպէս վերին հսկողութեամբ բարենորոգելի տեսակէն վարչութիւն մը չէ, եւրոպական տէրութիւնք, ի հարկէ ստիպեալ, պիտի պարտաւորուին կամ երկրին վարչութիւնը իրենց մէջ բաժնել, սա կամ նա նահանգը այս ինչ կամ այն ինչ պետութեան հսկողութեան յանձնելով, կամ այդ վարչութիւնը հաւաքաբար ստանձնել երկրին հաւասարապէս ամէն մասերուն վրայ:

Սակայն պէտք չէ մոռնալ որ եթէ կայ աշխարհի մէջ բան մը որ բաժանուիլ եւ ընկերակցութիւն չի սիրեր բնաւ, այն ալ վարչութիւնն է, մանաւանդ այնպէս երկրի մը մէջ որուն զանազան մասերը վարչական ընկերակցութեան իւրաքանչիւր անդամին համար հաւասարապէս դիւրավարելի չկրնար ըլլալ:

Ուստի որպէս զի ապագայ ամէն դժուարութիւն մանաւանդ վարչական ներքին երկպառակութիւն եւ մրցում չի ծագի զանազան տէրութեանց միջեւ, հաւանական է որ եւրոպական պետութեանց ոմանք յակամայս եւ ոմանք գոհութեամբ սրտի հիմակուց պարտաւորին բաժնել Չինական գաւառները եթէ ոչ ամէնուն գոնէ մէկ քանիին կառավարութիւնը իրենց միջեւ, ապագային թողլով մնացածին ալ բաժանումը:

Սակայն հաւանականութիւնը անշուշտ ապահովութեան համանիշ չէ եւ կրնայ ալ ըլլալ որ ազդեցութեանց բաժանման միջոցին դժգոհութեանց ենթակայ խնդիրը, ստիպէ եւրոպական պետութիւնները հաւաքական թեւարկութեամբ մը գոհանալ չինական պետութեան վրայ, ապագային եւ նպաստաւոր դէպքերու թողլով այդ հաւաքական թեւարկութիւնը բաժնել եւ մասնաւորելու հոգը: Զ. Ե

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԱՆԿԻՒՆՆԵՐ

ՍԹԱՆՈԶ

Ա.

Այս փոքրիկ քաղաքին վրայ պատմուած մանրավէպերը, դեռ զայն անձամբ չքննած, նահապետական կենցաղավարութեամբ մը երջանիկ գիւղի մը տպաւորութիւնը թողած էին վրաս: Գրեթէ նոյնը գտայ զայն երեւակայութեանս մէջ դրոշմուածին մօտ, երբ առիթով մը անցեալ ամառ կ'այցելէի հոն քանի մը ժամեր անցընելու համար:

Յուլիսի պայծառ առտու մը կառախումբը կ'առաջնորդէ մեզ Սինճան-Քէօյ, ուրկէ տեղական կառքի մը մէջ տեղաւորուելով մեր ճամբան կը շարունակենք դէպ ի Սթանոզ: Թարմ օդը եւ հարթ ուղին գրկող եզգնուտին ակնապարար տեսքը մեր ճամբորդութեան հրապոյրը կ'աւելցնեն, կառքը կը թաւալի միօրինակ, եւ արդէն բարձրացած արեւուն ճառագայթները ցոլացիկ կայծեր կը դնեն շուրջերնիս ծածանող դեղնափայլ արտերուն մէջ:

Հեռուէն ո՛չ սակաւ հաճելի հեռապատկեր մը կը յօրինեն բլուրները որոնք մերթ արեւէն լուսաւորուած, մերթ ստուերի սեւ քօղ մը առած, կարծես ետ ետ կ'ընթանան կառքին հետ եւ երբեմն պատուհանէն դիտուած ժամանակ: Սակայն այնքան երկար չէ այս ուղին, հազիւ ժամ մը անցած արդէն մտած ենք Սթանոզի քարոտ ճամբուն մէջ: Այս վերջինը բերանն է այն ձորին որուն մէջ արեւելքէ արեւմուտք ուղղութեամբ Սթանոզի գետակը կ'ընթանայ եւ որուն աջ եզերքին վրայ, ոչ շատ հեռուն, կը կանգնի գիւղաքաղաքը: Իսկոյն տպաւորութիւնը կը փոխուի: Հոս հոն ցրուած քարակոյտեր, դերբուկ արահետ մը՝ ցցուած ժայռերու թեւին տակ, ուրկէ մեր կառքը առաջ կ'երթայ, կը մոռցնեն հանդարտ ուղիին հաճոյքները: Դիմացը հազիւ քանի մը կանանչութիւններ կան, որոնց վրան ու քովը, ահագին բլուրներ, զարմանալի կերպով կանգուն միացած այլազան տեսարան մը կը պարզեն դիտողին: Ասոնք կոթողանման չեշտ բլուրներ են, բաղադրուած քարէ եւ աւազախառն կիրէ, որ յետոյ ջուրին ճնշման չդիմանալով հետզհետէ մաշած եւ ի վերջոյ այս ձեւին յանգած են:

Վերջապէս հասած ենք գիւղին մէջ, եւ տարիներէ ի վեր երեւակայութիւնս յոգնեցնող Սթանոզը իսկոյն կ'իրականանայ իր ձորամէջ եւ զարվեր դիրքովը, քանի մը փողոցներ եւ շուկան որոնք նոյն ուղղութեամբ սեւ սեւ տուներու խումբը կը չեշտեն, եւ վարէն հոսող գետակը որ գիւղին ստորոտը կ'ալէ, այս է ամբողջ Սթանոզը: Գետին ձախ դին, դիմացի կողին վրայ շինուած է Ս. Փրկիչը, Սթանոզցիներուն սիրական եկեղեցին, որուն տանիքն ու զանգակատունը, դեռ նոր եւ գունեղ, վերջին տասնեակ տարիներու արդիւնքը ըլլալ կը թուին: Գիւղացիք ցանած են ուր որ հողային եւ արգասաբեր է, եւ այսպէսով օգտուած են գետակէն որ երբեմն իրենց տուներն ալ կը լեցնէ անհաճոյ հիւրի մը պէս: Շուկային մէջն ենք, արական սեռը գրեթէ բոլորը հոն է, գիւղացիք բարի դէմքով մը կը բարեւեն, տարազներու զանազանութիւնը դարու մը պատմութիւնը կ'ընեն, եւ մեր քաղքցիի տեսքին յառաջ բերած փսփսուքը ճղքելով կ'անցնինք մեր ժամանցի վայրը հասնելու համար:

Պահ մը հանգիստէ յետոյ, քանի մը բարեկամներ, ինչպէս նաեւ գիւղին աւագերէցը մեզի հետ են: Կը խօսինք զանազան նիւթերու վրայ, յետոյ գիւղին հնութեան վրայ է խօսքը, ուր առանց սակայն որոշ եզրակացութեան մը յանգելու կ'ելլենք այցելելու երկու եկեղեցիներն ու հնօրեայ քարայր մը:

Ս. Քառասնից եկեղեցին աւելի հին է քան միւսը, որուն խորանին քովերը գտնուող արձանագրութիւններէ կը տեղեկանանք թէ, 130 տարի առաջ, 40 օրուան մէջ նորոգուած է ի հիմանց: Սթանոզցիներ մեծ պարծանքով կը յիշեն այս եկեղեցաշինութիւնը, որ իրենց կրօնասէր ոգւոյն յատկանշական մէկ երեւոյթը կրնայ համարուիլ: Սակայն չկրցան մեզի տեղեկութիւններ տալ յիշեալ քարանձաւին վրայ, որ այս եկեղեցիին վրայ կանգնող ժայռին մէջ բացուած է: Սոսկալի է այս ժայռին երեւոյթը եւ անձաւին բերանն ալ անմատչելի: Ըսին թէ այս ժայռէն ահագին բեկորներ ատեն ատեն իյնալով եկեղեցւոյն եւ տուներուն վրայ, մեծամեծ վնասներ պատճառած են: Ժայռին դիւրաբեկ ըլլալուն պատճառը իր կազմութեան մէջ աւազ ու կիր ունենալն է, ինչպէս կոթողաձեւ բլուրները: Կար նաեւ մարմարեայ արձանագրութիւն մը, այս ժայռին բարձր մէկ կէտին վրայ զետեղուած, որուն ընթերցումը վարէն անկարելի է եւ կը կարծուի թէ Ճենովացիք (ըստ տեղացւոց Ճէնէվիզ) թողած ըլլան:

Ամբողջ չորս ժամ կը շրջինք, կը դիտենք Սթանոզը, կը խօսինք մարդոց հետ եւ մտիկ կ'ընենք իրենց գաւառաբարբառը եւ ժամը ութին հրաժեշտ տալով բարեկամ Սթանոզցիներուն, կառքին մէջն ենք կայարան հասնելու համար:

Սթանոզցիք եւ իրենց զբաղումները.— Հազիւ 600 տունէ կը բաղկանայ Սթանոզ, մեծ մասը հայ, 150 հայ բողոքական ալ կան: Ընդհանրապէս պարզասէր եւ անսեթեւեթ մարդիկ են այս գիւղացիք, իրենց զբաղումներն են բոլոր նահապետական արհեստները, վերջերս հողին արգասաբերութեան շնորհիւ աւելի մեծ զարկ մը տուին պարտիզպանութեան, այնպէս որ այսօր Էնկիւրիի հրապարակին վրայ մեծ անուն եւ համբաւ ունին Սթանոզի մրգեղէնն ու քանի մը բանջարեղէնները: Սպառումի նուազութեան պատճառաւ շատ անձուկ է սակայն գիւղին վաճառականութիւնը եւ քանի մը անհրաժեշտ ձեռարհեստներէն զատ Սթանոզցիք անծանօթ են նոյն իսկ նոր եւ կատարելագործուած արհեստներու: Բայց Սթանոզին համար ամէնէն աւելի պատուաբեր եւ անուանի արհեստը սօֆի պատրաստութիւնն է զոր պահած է տարիներէ ի վեր եւ որ այսօր իր ծանօթ նրբութեամբը կրնայ մրցիլ եւրոպական ամենանուրբ անկուածներուն հետ: Սօֆի նախնական նիւթը տեղւոյն մաքուր եւ նուրբ թիֆթիքն է, որուն տեղացիք պռուն(=պրօն) կ'ըսեն: Գիւղացիները իրենց միայն վերապահած են սոյն ազնիւ կերպասը պատրաստելու եւ զանազան անեղծ գոյներով ներկելու եղանակը գիտնալ, որոնք քանի մը մասնագիտութիւններէ կը բաղկանան եւ սերունդէ սերունդ անխուսափելի ժառանգն են արհեստաւոր Սթանոզցիին:

Այս առթիւ, սոյն բազմաճիւղ արհեստին շնորհիւ անգործ չի մնար նաեւ իգական սեռը: Սթանոզցի կանայք գովելի յաջողակութեամբ մը կը գզեն եւ կը մանեն պրօնը: Սակայն ցաւալի է որ այսօր դրամագլուխի եւ սպառումի անձկութեան պատճառաւ հետզհետէ յետադէմ վիճակ մը կը ստանայ սօֆի պատրաստութիւնը եւ ամբողջ գիւղին մէջ հազիւ 20 հոր կը գտնուի, որմէ ելած տարեկան 2,000 ոսկիի սօֆին մեծապէս կ'օգտուի Էնկիւրիցի վաճառականը: Սօֆի աւելի ազնիւ տեսակն է շալին որ համեմատաբար նուրբ թելերէ շինուած ըլլալով աւելի փայլուն է եւ սպառման գլխաւոր կեդրոնին՝ Պոլսոյ համար աւելի յարգի: Սօֆին եւ շալին կանգունը կ'արժէ 15—25 դահեկան:

Ի բաց առեալ սակայն այս գեղեցիկ արհեստը, որ օրէ օր իր անկման կը դիմէ, Սթանոզցիք չեն մտածեր անոր փոխը դարմանել աւելի նոր եւ աւելի շահաւէտ զբաղումներով ինչպէս շերամաբուծութիւն եւ երկրագործութեան յարակից այլ տեսակ օգտակար պարապմունք:

Ինչ որ դիւրին է մակաբերել, Սթանոզցիք իրապէս հասկցած չեն դեռ ժամանակին հետ յառաջդիմելու հարկը եւ աւելի կը նախընտրեն անօգուտ եւ սովորական զբաղումներու մէջ կեանք մաշեցնել, քան կարգ մը նոր արհեստական ձեռնարկներու փորձ մը կատարել:

ՍՏԵՓԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ջինու դէպքեր

ԼՈՆՏՈՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բրիտանական հանրութեան զգացում. Երը —խորին անտարբերութիւն. —Կառավարութեան մտահոգութիւնները:

Լոնտոնէն կը գրեն յունիս 29 թուականով. —Խիստ շահեկան եւ խիստ հետաքրքրական պարագայ մը կայ զոր անհրաժեշտ է մէջ բերել. այն է բրիտանական հանրութեան բացարձակ ու խորին անտարբերութիւնը՝ Ծայրագոյն Արեւելքի դէպքերուն համար: Կառավարողները տխուր են, երեսփոխանները՝ մտահոգ,

—)(2)(—

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

ՇԷՅՔՍՓԻՐԷՆ ՎԷՊԵՐ

ԱՄԱՌ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԵՐԱԶ ՄԸ

Բըք (*), կամ Ռոպին աղբար, ինչպէս շատ անգամ կը կոչուէր, ճարպիկ ու խորամանկ ոգի մըն էր, որ մօտակայ գիւղացիներուն գլխուն չարաճճի խաղեր կը խաղար: Երբեմն կաթնարաններուն մէջ մտնելով սերը կը գողնար կը փախչէր, երբեմն ալ իր օդային թեթեւ կերպարանքով կարագի խնոցին մէջ կը սողէր, եւ մինչ ինք իր ցնորական պարը կը դառնար անոր մէջ, ի զուր տան տիկինը կը ջանար սերը կարագի փոխել: Եւ երբ ուզէր իր խեղկատակութիւնները գեղջուկներուն խաղալ, գործ ունէին անոնք, որովհետեւ սանին տապալիլը ու թանին թափիլը անխուսափելի էր: Երբ քանի մը դրացիներ տաքուկ թանապուր մը ուտելու համար տեղ մը հաւաքուէին, Բըք եփած խնձորի երեւոյթով սանին մէջ կը սահէր եւ ծերուկ կնքամայրի մը դդալը բերանը տարած պահուն, շրթունքին զարնելով, ապուրը անոր թոռմած կզակին ի վար կը թափէր, եւ անմիջապէս ետքը, երբ նոյն մամիկը տխուր ու թախծոտ պատմութիւն մը պատմելու համար հանդարտօրէն նստիլ պատրաստուէր, Բըք անոր տակէն եռոտանի աթոռակը քաշելուն պէս թաւալգլոր կը բերէր խեղճ կինը, որուն թեւերէն կը մառուցանէին միւս մամիկները խնդալէն, երդում ընելով որ հանգիստ ժամ մը ունեցած չէին երբեք:

—Եկուր հոս, Բը՛ք, ըսաւ Օպրոն գիշերներու այս խեղկատակ թափառականին, գտիր ինծի այն ծաղիկն, զոր աղջիկները խնդածաղիկ (*) կը կոչեն. այդ ծիրանեգոյն պզտիկ ծաղիկին հիւթը երբ քնացողի մը աչքին կոպին կաթեցնես, արթննալուն, առաջին տեսած բանին յիմարաբար կը սիրահարի: Այդ ծաղիկին հիւթէն պզտիկ մաս մը իմ Դիտանիայիս աչքին պիտի կաթեցնեմ, եւ երբ աչքը բանայ, առաջին տեսած բանին հետ պիտի սիրահարուի, եթէ նոյն իսկ առիւծ մը ըլլայ ան կամ արջ, չարաճճի կապիկ կամ անհանգարտ շիմպանզէ մը: Մինչեւ որ չյանձնէ այն տղան ինծի, զոր մանկլաւիկս ընել կ'ուզեմ, չպիտի փարատեմ անոր աչքէն այդ յուռութութիւնը, որուն համար ուրիշ գաղտնիք մը գիտեմ:

Բըք, որ չարութիւնը սրտովին կը սիրէր, մեծապէս ուրախացաւ տիրոջը յանձնարարած այս խաղին համար, եւ վազեց ծաղիկը փնտռել գնաց. ու մինչ Օպրոն անոր վերադարձին կը սպասէր, տեսաւ որ Տիմիդրիոս ու Հելենա անտառ կը մտնէին: Լսեց Տիմիդրիոսի յանդիմանութիւնները՝ Հելենային, կարգ մը անազնիւ խօսքերը, եւ անոր հեզ դիտողութիւնները, որոնք կը յիշեցնէին իր սիրականին նախկին սիրոյ խոստումներն ու հաւատարմութեան ուխտը:

—Վայրի գազաններուն գթութեան կը յանձնեմ քեզ, ըսաւ Տիմիդրիոս վերջապէս ու փախաւ:

Բայց Հելենա կրցածին չափ ուժով՝ կը վազէր անոր ետեւէն:

Պարիկներու չահասը, որ միշտ համակրող էր անկեղծ սիրահարներու, չափազանց արգահատեցաւ Հելենայի վիճակին, թերեւս աւելի անոր համար որ, անոր Տիմիդրիոսէ սիրուած երջանիկ օրերուն պտոյտները կը յիշէր գեղազուարճ անտառին մէջ, ինչպէս Լիզանտր կը պատմէր ու ինք կրնար տեսած ըլլալ: Ինչ որ ալ ըլլար սակայն, երբ Բըք դարձին բերաւ ծիրանի ծաղիկը, Օպրոն ըսաւ իր սիրականին.

—Աթէնացի գեղեցիկ աղջիկ մը եկաւ այս անտառին մէջ, որ տմարդի երիտասարդի մը սիրահարած է. ա՛ռ կտոր մը այս ծաղիկէն, գնա՛, եւ երբ զայն քնացած գտնես, քանի մը շիթ կաթեցուր այդ սէր-հիւթէն անոր աչքերուն մէջ, բայց նայէ որ աղջիկը անոր քով ըլլայ, որպէս զի արթնցածին պէս առաջին անգամ զայն տեսնէ, իր ատած աղջիկը: Աթենական զգեստներէն պիտի կրնաս ճանչնալ այդ երիտասարդը:

Բըք խոստացաւ մեծ ճարպիկութեամբ կատարել իր պարտականութիւնը: Օպրոն Դիտանիային անծանօթ, գնաց անոր սարփինան, ուր ան կը պատրաստուէր հանգչել. այդ սարփինան դարատափի մը վրայ կը գտնուէր, ուր կ'աճէին վայրի զամբուղներ, դարձնածաղիկներ[1] եւ մշկահար մանիշակներ, եւ այծտերեւիներով հիւսուած ամպհովանիի մը տակ՝ մշկավարդեր ու մասուրներ: Գիշերուան մէկ մասին մէջ, Դիտանիա հոն կը ննջէր միշտ. իր կիտուածանկար օձի շապիկէ վերմակը, թէպէտ պզտիկ ծածկոյթ մը, բայց պարիկ մը պատսպարելու չափ լայն էր:

Տեսաւ որ Դիտանիա հրամաններ կու տար իր ընծանոյշներուն, որոնք պիտի կատարուէին իր ննջած պահուն:

—Ձեզմէ մէկ քանին, կ'ըսէր, թող մշկավարդերու կոկոններուն մէջի ուտիճները ջնջեն, մէկ քանին թող չղջիկներ որսան, անոնց մաշկեայ թեւերէն իմ փոքրիկ ընծանոյշներուս զգեստ շինելու համար, մէկ քանին թող բաց վանեն աղմկայոյզ բուերը, որպէս զի ականջիս չհասնի անոնց գիշերային կռինչը. բայց էն առաջ օրօր ըսէք որ քնանամ:

Այն ատեն, անոնք սկսան երգել.—

Դո՛ւք, խայտաբղէտ ու երկլեզու օձեր,
Փշոտ ոզնիներ, պահուըտեցէք.
Մողեզներ, կուրօձեր, չըլլայ որ,
Մեր պարիկ դշխոյին մօտենաք:
Քաղցրանուագ սոխակներ, երգեցէ՛ք,
Երգեցէք մեր անուշ օրօրները.
Օրօ՛ր, օրօ՛ր, օրօ՛ր, օրօ՛ր, օրօ՛ր, . . .

Ընծանոյշները իրենց այս անուշ օրօրով Դիտանիան քնացնելէ ետքը, բաժնուեցան անկէ, իրենց հրամայուած կարեւոր պարտականութիւնները կատարելու համար: Օպրոն, այն ատեն, կամացուկ մը Դիտանիայի մօտեցաւ ու քանի մը շիթ կաթեցուց անոր աչքին մէջ Սէր-Հիւթէն, ըսելով.

Արթննալուդ ինչ որ տեսնես,
Անոր սիրով տոչորուիս:

* * *

Հիմա դառնանք Հերմիայի, որ գիշերանց փախաւ հօրը տունէն, խուսափելու համար այն մահէն, որուն դատապարտուած էր Տիմիդրիոսի հետ ամուսնանալ մերժելուն համար: Երբ անտառ մտաւ, տեսաւ որ իր սիրականը՝ Լիզանտր իրեն կը սպասէր, պառաւին տունը պահելու համար զինքը. բայց հազիւ թէ անտառին կէսը կտրեցին, Հերմիա այնքան յոգնեցաւ որ, Լիզանտր—որ չափազանց հոգածու էր իր սիրուհւոյն, անոր՝ կեանքին վտանգով եւ իսկ ցուցուցած մեծ սիրոյն եւ աղապատանքին համար—խորհուրդ տուաւ հանգչիլ մինչեւ առաւօտ կակուղ մարգի մը վրայ, ու քիչ մը հեռու ինքն ալ երկննալ պառկելով՝ շուտ մը խոր քունի մէջ ինկան:

Բըք եկաւ գտաւ զանոնք հոն, եւ տեսնելով որ աթենական տարազով գեղեցիկ երիտասարդ մը կը քնանար, քովն ալ չքնաղ աղջիկ մը, եզրակացուց թէ ճիշդ այն աթենացի աղջիկը եւ իր տմարդի սիրահարը պէտք էին ըլլալ անոնք, որոնց փնտռտուքին ղրկած զինքը Օպրոն, եւ մեծ բնականութեամբ հետեւցուց թէ, քանի որ անոնք մինակ էին, տղուն արթննալուն՝ առաջին տեսնելիքը աղջիկը պիտի ըլլայ: Հետեւաբար, առանց ուրիշ ո եւ է վարանքի, պզտիկ ծիրանի ծաղիկին հիւթէն քանի մը կաթիլ կաթեցուց անոր աչքին: Բայց անանկ պատահեցաւ որ՝ Հելենա այդ ճամբով գայ, եւ երբ Լիզանտր աչքերը բացաւ, փոխանակ Հերմիայի, առաջին անգամ զայն տեսաւ, եւ զարմանալի է ըսել, այնքան զօրաւոր էր հմայեակ-սէրը, որ Հերմիայի համար ունեցած սէրը բոլորովին փարատելով անկէ՝ Հելենային սիրահարուեցաւ:

Թարգմ. անգլիերէնէ ԵՆՈՎՔ

(Շարունակելի)

(*) Կ'երեւայ թէ, կիւսային Դիցաբանութեան մէջ Բըք կամ Հօպկոպլին՝ Օպրոնի հաւատարիմ ծառան էր, որուն պաշտօնն էր աչալուրջ հետազօտել ենթրիկները Մաբ դշխոյին, զոր Շէյքսփիր Դիտանիա կը կոչէ: Տրայթընի Նիմֆիտիային մէջ նոյն պարիկները միեւնոյն դերը կը խաղան:—Մաբ կը սիրէ Բիկուիկը, Օպրոն նախանձելով Հօպկոպլինը կը ղրկէ, որպէս զի բռնէ զանոնք, բայց Մաբի յաւերժահարսերէն մէկը՝ յուռութքով մը կը կալէ զայն: Ասով անհերքելիօրէն կ'ապացուցուի՝ Տրայթընի հետեւող մը ըլլալը Շէյքսփիրի, իր գործին մէջ, որովհետեւ, Տոն Քիշոթ՝ որ մինչեւ 1605 հրատարակուած չէր, կը յիշատակուի Նիմֆիտիային մէջ, մինչդեռ Ամառ գիշերուան երազի հրատարակութիւն մը կայ 1600ին:

(*) Ուըրուիքշայրի (Շէյքսփիրի ծննդավայրը) մէջ, խնդածաղիկին Love in Idleness (հեղգութեան սէր) կ'ըսեն: Անո՛ր համար քերթողը ծիրանի կ'ըսէ այս ծաղիկին, որովհետեւ անոր չափրականերէն մէկ քանին ծիրանի գոյն ունին:

[1] Դարձնածաղիկը կիւսերու սիրական ծաղիկն է:

քաղաքական անձնաւորութիւնները՝ մըտագրաղ և դիւանագէտները՝ անձկութեան մէջ։ Լրագիրները, իրենց առաջնորդող յօդուածներուն մէջ, ինչպէս նաև հեռագիրներու բաժնին մէջ, առաջին տեղը կու տան չինական գործերուն՝ ըսել ուզելով որ իրենց համար հարաւային Ափրիկէի գործերէն աւելի կարեւորութիւն ունին։ Լրագրավաճառները մեծադղորդ կը ծանուցանեն Չինու մէջ միսիոնարներու ու քրիստոնեաներու սպանութիւնը, չէնքերու հրկիզումները, աւարառութիւնները ևայլն. բայց այդ աղմուկները արդիւնք մը չեն ունենար։ Հանրութիւնը, սառնար մեծամասնութիւնը, կարեւորութիւն չի տար. կը կարդայ այդ ամէնքը անտարբեր աչքով մը, ինչպէս պիտի կարդար «աստի անտիներ»։ Անգլիական հոգիներուն մէջ Սէյմուր ծովակալը չի զարթուցաներ՝ մէկ հարիւրերորդը այն խանդաղատանքին զոր կը զգան Սըր Ռէտվէրս Պըլլըրի կամ Լորտ Ռոպէրթսի համար։ Անգլիական երեւակայութեան համար աւելի կարեւորութիւն ունի Օռանժի մէկ հողի կտորը քան թէ Չինու դաշտերը։ Կարելի է որ անգլիական ամբողջ նաւատորմը, բոլոր նաւաղները և հիւպատոսները դիւցազնական մեծամեծ յաղթանակներ տանին ու ընդդիմութիւններ ընեն, առոր համար ո՛չ տուներ պիտի դրօշազարդուին և ոչ ալ փողոցներուն մէջ բրիտանական ազգային երգը պիտի երգուի։ Հինգ կամ վեց ամիսէն անգլիական նաւաղները եւ զինուորները եթէ Թաքուէն վերադառնան, կարելի է մեկնած օրերնուն աւելի նուազ թիւով, Բորթսմաութի մէջ նոյն իսկ չորս կատու պիտի չգտնուի անոնց ցամաք ելլելը դիտելու համար. Նաև շատ տարակուսելի է որ Լորտ-Քաղաքապետը իր պաշտօնարանին մէջ հանդէս մը կազմակերպէ ի պատիւ անոնց։ Չինու գործերը կուտ մը չեն արժեր բրիտանական հանրութեան աչքեւ, չեն արժած ու պիտի չարժեն։ Կլոպի տնօրէն Պ. Արմըսթրոնկ քանի մը օր առաջ կը յայտարարէր.— «Ռուսիա երբ Բորթ-Արթուրը գրաւեց, իբրեւ օրագրող կրցածնիս ըրինք հանրային կարծիքը գրգռելու համար։ Ես իսկ օր մը յանկարծ հարցուցի Լորտ Ռոզպէրիի որ այն ատեն նախարարապետ էր, թէ ինչո՞ւ համար բռնի ոյժով չենք դիմադրեր։ Վասն զի պատասխանեց Լորտ Ռոզպէրի, հանրային կարծիքը մեզի պիտի չհետեւի։»

Հասարակաց կարծիքը այդ ժամանակէն ի վեր փոխուած չէ։ Այսօր ալ անտարբեր է «դեղին մարդուն» (Չին) դիւկին, որչափ էր ութ տարի առաջ։ Բրիտանական հանրութիւնը՝ Բարեյուսոյ Գլուխէն և Լուրէնսօ-Մարքէզէն եկած լուրերուն համար միայն ականջ ունի և Պլէօմֆօնթայնի ու Բրէթորիայի կողմը նայելու համար՝ աչք։ Պօէր և Պոքսըր բառերուն մէջ թէև «ք»ի մը տարբերութիւնը միայն կայ, բայց այդ տառը բաւական է բրիտանական ոգին խանդավառութեան ծայրագոյն աստիճանէն տանելու անտարբերութեան ամէնէն վերջին աստիճանը։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ —Անգլիական զեկոյց մը. —Լի-Հոնկ Չանկի խորհուրդները. Միսիոնարները. —Զանազան լուրեր:

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ Սըր Հէնրի Քէմպըլ Պէնըրմէն տեղեկութիւն ուզեց Չինու դէպքերուն վրայ։ Արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պրոտրիք պատասխանեց.

«Ո՛ և է ուղղակի լուր չունինք Բէքինի օտար դեսպաններէն, Սէյմուր ծովակալէն կամ Թիէն-Ձինէն։ Մեր ստացած վերջին տեղեկութիւններուն նայելով, զորս հաղորդած է Ուէյ-Հայ-Ուէյի հրամանատար սպան, Թիէն-Ձինի օգնութեան ղրկուած երեք հազար հոգի յունիս 23ի գիշերը նոյն քաղաքէն ինը մղոն հեռուն բանակեր են։ Այդ զօրախումբը կը կազմէին անգլիացի, ճաբոնցի, ռուս և ֆրանսացի նաւաղներ։ Մասնաւոր տեղեկութիւններէ կ'իմանանք թէ օգնութեան այդ զօրախումբը Թիէն-Ձին մտած ու յետոյ դէպ ի հիւսիս ճամբայ ելած է։ Չինական աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով յունիս 20ին Բէքինի բոլոր օտար դեսպանները ողջ առողջ էին։ Անկեղծապէս կը յուսանք թէ այդ տեղեկութիւնները ստոյգ ըլլան, բայց այդ լուրերը մինչեւ հիմա պաշտօնապէս չստուգուեցան։»

Պ. Պրոտրիք հարցման մը պատասխանելով յայտարարեց թէ բրիտանական կառավարութիւնը պիտի աւելցնէ իր նաւային զօրութիւնը Եանկ-Չէի մէջ։

—Անգլիոյ լրագիրները սա զեկոյցը հրատարակեցին։

«Չինու և տէրութեանց միջեւ եղած պատերազմական վիճակին առթիւ դիտել կը տրուի թէ տասնըհինգ օրէ ի վեր ո և է ստոյգ տեղեկութիւն չէ առնուած Բէքինի կեդրոնական կառավարութեան ընթացքին կամ մտադրութիւններուն նկատմամբ. Նաեւ այդ կառավարութեան արդի կազմութիւնն ալ յայտնի չէ. ուրեմն անկարելի է ըսել թէ այդ կառավարութիւնը բարեկամակա՞ն թէ թշնամական ընթացք մը ունի. բայց մինչեւ որ նոր ապացոյց մը ձեռք բերուի, բաղձալի է ենթադրել որ Չինու կառավարութեան ընթացքը խաղաղասէր է։ Պատերազմական վիճակի մը պաշտօնական գոյութիւնը բնականաբար շուարում պիտի պատճառէ Չինու միւս մասերուն չինական իշխանութեանց, որոնք մինչեւ հիմա խաղաղասէր ընթացքի մը հետեւած են և թէ բանականութիւնը կը պահանջէ ենթադրել որ իրենց ստացած հրահանգէն ներշնչուած են։ Անհրաժեշտ է, սակայն, որ տէրութիւնները միջոցներ ձեռք առնեն՝ եւրոպական շահերը պաշտպանելու և եղած վնասներուն փոխարէն գանձումներ ձեռք բերելու համար։»

—Հոնկ-Քոնկէն յունիս 25 թուականով կը հեռագրեն. — Լի-Հունկ-Չանկ պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքին մէջ օտար զինուորներուն ներկայութեան պատճառ եղան Պոքսըրները։ Լի-Հունկ-Չանկ կը յորդորէ ժողովուրդին բոլոր դասակարգերը Քանթոնի մէջ, որ պատրաստ ըլլան բնաջինջ ընելու իրենց երկիրին այդ թշնամիները։ Փողոցներուն մէջ փակցուած ազդերը կը քարոզեն հրկիզել օտար սեպհականութիւնները և սպաննել օտարներ։ Երեք մաքսիմ թընդանօթներով զինուորներ ղրկուեցան, վասն զի բազմաթիւ մոլեռանդներ պատրաստուած էին անգլիական ստացուածքը արշաւելու։ Գերման գաղթականները կ'ուզեն գործակցիլ, գաղթավայրը պաշտպանելու համար։

—Ֆրանսական միսիոնարութիւնը սա զեկոյցը ստացաւ Ձի-Լիի հարաւային առաքելական կողմէն.

«Հեռագիրները ծանուցին Մուէֆ, Անտուանա, Ռէմի ու Իզոռէ անուն քահանաներու մահը։ Առաջինը՝ Ալզասցի՝ 53 տարեկան էր և երկրորդը՝ Ֆրանսայի հիւսիսային կողմէն՝ 48։ Անոնց մահուան մասին թէեւ մանրամասն տեղեկութիւն չկայ, սակայն հաւանական կ'երեւայ որ Պոքսըրներուն զոհ գացած են։ Քսան տարիէ ի վեր Ձի-Լիի հարաւային կողմը կը գտնուէին։ Անցեալ դեկտեմբերին արդէն յարձակում մը կրած էր անոնց գտնուած տեղը։»

—Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն յունիս 29 թուականով.— Չինացիներուն համար կ'ըսուի թէ Նիու-Շուանկի վրայ կը յառաջանան։ Թաքուի և Նիու-Շուանկի երկաթուղին մասամբ քանդուած է և ճարտարագէտները հեռացած են։ Օտար մարտանաւերը կատարեալ ներդաշնակութեամբ կը գործեն, բայց կորովի պետի մը պէտք ունին։ Օտարականները ամէն կողմէ կը պահանջեն որ Չին ղրկուի հարիւր հազար հոգինոց բանակ մը, որուն կէսը՝ Բէքին։ Չինացիներու բարքերուն ծանօթ եղողները կը կարծեն թէ Սէյմուր ծովակալը և օտար դեսպանները իբրեւ պատանդ վար պիտի դրուին, որպէս զի Չինացիները կարենան հաշտութեան համար նպաստաւոր պայմաններ ձեռք բերել։ Կը հաշուեն թէ Բէքինի և Թիէն-Ձինի շուրջը 60,000 չինական զինուորներ կան լաւ զինուած, բայց ողորմելի կերպով մարզուած։ Չինացի սպաները կ'ըսեն թէ կրնան չորս հարիւր հազար հոգի ունենալ իրենց տրամադրութեանը տակ։ Սէյմուր ծովակալին զօրախումբը կ'երեւայ թէ միայն մէկ շաբաթուան ուտելիք և իւրաքանչիւր զինուորի համար 150 փամփուշտ տարած է հետը։ Օտարականներուն մէջ կարծողներ կան թէ դաշնադրութիւններով բացուած չինական բոլոր նաւահանգիստներուն մէջ նաւային մեծ ցոյց մը բաղձալի է, որպէս զի տպաւորութիւն մը ընէ անոնց վրայ որոնք կը վարանին, և որոնք մինչեւ հիմա համակիր եղած են օտարականներուն։ Չինացի վաճառականները կ'ըսեն թէ Նիու-Շուանկի փողոցներուն մէջ Պոքսըրները ամենայն ազատութեամբ կը գործեն։ Ֆու-Չէուի անգլիական հիւպատոսը մարտանաւ կ'ուզէ։ Անգլիական Թէրիպլ յածանաւակին և Ճաբոնական երկու յածանաւակներուն Չէ-Ֆու ժամանումը բաւական նպաստաւոր արդիւնք ունեցած է։ Քաղաքին օտարանաց մասին կը տիրեն չինական երկու ամրոցներ որոնք Քրուբի թնդանօթներով սպառազինուած են։ Մինչեւ հիմա իբրեւ պաշտպան, ամերիկեան Եօրքթաուն յածանաւակը միայն կար՝ 150 նաւաղներով։ Անցեալ գիշեր լուր ելաւ թէ խռովութիւն ծագած է, որով նաւաղները ստիպուեցան զինեալ վիճակի մէջ քնանալ և օտարականներն ալ կազմ ու պատրաստ էին՝ ամերիկեան յածանաւակը ապաստանելու։ Պահանջուեցաւ ամրոցներու հրամանատար սպայէն վերջացնել՝ թնդանօթներու միջոցաւ կատարած վրդովիչ մարզանքները. Նաև ծանուցուեցաւ այդ սպային թէ Պոքսըրները զսպելու համար եթէ զինուոր ղրկեն քաղաքը, ամերիկեան նաւաղներ ցամաք պիտի ելլեն։ Հոս կան անգլիացի ու ամերիկացի հարիւր յիսուն միսիոնարներ որոնք հագուստի և դրամի նեղութիւն կը քաշեն, վասն զի իրենց կայաններէն այնչափ աճապարանօք մեկնած էին, որ ժամանակ չէին ունեցած հետերնին բան մը առնելու։ Նէլլօու-Ռիվըրէն յիսուն չափ ֆրանսացի միսիոնարներու կը սպասուի որոնք ներսերէն կու գան։ Չինական Հայ Շայի յածանաւակին հրամանատարը առաջարկեց ամերիկեան հիւպատոսին անձամբ Եանկ-Շիա-Քէու երթալով օգնելու միսիոնարներուն, պայմանով որ զէնքը պաշտպանէ։ Պ. Քինտէր երկաթուղիի 26 պաշտօնեաներով, առջի գիշերը, հոս հասաւ Բէյ-Թա-Հօէն. Կը յայտարարէ թէ անմիջական օգնութիւն չըլլալուն համար կացութիւնը խիստ ծանրակշիռ հանգամանք մը պիտի ստանայ, և թէ ճաբոնական զինուորները միայն կրնան աղէտի մը առաջքը առնել։

—Հոնկ-Քոնկէն յունիս 26 թուական հեռագիր մը կ'ըսէ. — Սամ Շուի շոգենաւը Վու-Չէուէն հոս հասաւ արեւմտեան գետակէն և բերելով միսիոնարութեանց պատկանող կիներ, որոնց շոգենաւ նստած ատենը, Վու-Չէուի մէջ, Չինացիները օտարներուն դէմ ցոյցեր ըրեր են, մատուռին դրանը զարնելով և պոռալով. «Սպաննեցէ՛ք բոլոր սատանայ օտարականները։» Վու-Չէու գտնուող միւս Եւրոպացիներն ալ պատրաստ են մեկնելու։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիէն-Ձինի ազատութիւնը — Պ. Պրոտրիքի յայտարարութիւնները:

Անցեալ չորեքշաբթի, Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պրոտրիք պաշտօնապէս ծանոյց թէ Թիէն-Ձին ազատուած է։ Խորհրդականը կարդաց երկու հեռագիրներ, որոնց մէկը Թիէն-Ձինի անգլիական հիւպատոսին յունիս 23 թուականով։ Այդ հեռագիրը կ'ըսէ.—«Այսօր կէս օրին հոս հասան անգլիական զօրախումբը՝ Մորիս հազարապետին և նաւային զինուորներ՝ Պ. Քրէտոքի հրամանատարութեամբ, ընդամէնը 550 հոգի։ Ռուսերը, 1500ի չափ, կը գրաւեն Թիէն-Ձինի կայարանը. նաև հասան 150 ամերիկացի և 50 իտալացի զինուորներ։»

Երկրորդ հեռագիրը յունիս 25 թուականով զոր ղրկած է Թաքու գտնուող անգլիական փոխ-ծովակալը, կ'ըսէ.—«Քրէտոք հրամանատարը, որուն տրամադրութեան տակ կը գտնուին Թիէն-Ձինի անգլիական զինուորները, կը ծանուցանէ թէ Թիէն-Ձինի հետ հաղորդակցութիւնները վերահաստատուեր և օգնութեան զինուորները հոն հասեր են։»

Պ. Պրոտրիք յարեց թէ այդ հեռագիրները պաշտօնական են, բայց մասնաւոր և արժանահաւատ հեռագիրներ ալ կը ծանուցանեն թէ միջազգային զինուորները արդէն Թիէն-Ձինէն դէպ ի հիւսիս կ'երթան և թէ արդէն միացեր են Սէյմուր ծովակալին զօրախումբին որ Թիէն-Ձինէն 15 քիլոմէթր հեռուն կը գտնուէր։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն, 30 յունիս.—Շանկայէն կը հեռագրեն Տէյլի Թէլէկրաֆի թէ Լի-Հունկ-Չանկ՝ վերջին ժամուն ստացուած կայս. հրամանի մը համաձայն՝ Բէքին չէ ուղեւորեր։ Լի-Հունկ-Չանկ հարիւր յիսուն Պոքսըրներ ու ծովապատակներ գլխատել տուեր է՝ ուրիշներու օրինակ ըլլալու համար։

—Բորթսմաութէն 910 անգլիական զինուորներ ճամբայ հանուեցան դէպ ի Չին։

—Տօրուրտ գնդապետը յունիս 30 թուականով կը հեռագրէ Չէ-Ֆուէն թէ Թիէն-Ձինի հիւսիսային արեւելեան նաւարանը միջազգային զինուորներու կողմէ գրաւուեր է յունիս 27ին։ Պոքսըրները ծանր կորուստներ ունեցեր են։ Անգլիացիներէն 4 հոգի մեռած ու 15 վիրաւորուած են։

—Վերջին լուրերու նայելով, օտար դեսպանները միշտ Բէքինի կը գտնուին։ Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Ֆաւնուա ու ընկերները ազատուած են և Եուն-Նանի կէս ճամբան կը գտնուին։

—Տալլիէլ հեռագրական գործակալութիւնը կ'իմանայ թէ Թուան իշխանը զինուորներու պաշտպանութեամբ՝ Սիանֆու տարեր է Բէքինի օտար դեսպանները։ Սիանֆու Չինու մայրաքաղաքը պիտի ըլլայ, եթէ Բէքին գրաւուի։ Օտար դեսպանները իբրեւ պատանդ վար դրըուած են։

—Քորէայի մէջ ալ քրիստոնեաներուն դէմ յարաճուն հակառակութիւն մը կը նշմարուի։ Քորէայի Թագաւորը 15 միլիոն եէնի վարկ մը վաւերացուց՝ սպառազինութեանց ծախքերուն համար։

Բարիզ.—Չինէն առնուած լուրերը խառնակ են։ Այսօրուան հեռագիրները կարելի է սապէս ամփոփել.—Մանչուրիոյ մէջ կատարեալ շարժում մը կայ օտարականներուն դէմ։ Տակաւին լուր առնուած չէ 4,000 հոգինոց այն միջազգային զօրախումբէն որ Սէյմուր ծովակալէն ետքը ճամբայ ելած էր Թիէն-Ձինէն։

—Չինու հիւսիսային կողմը ռուս ծովակալ մը կը հրամայէ միջազգային զինուորներուն։ Երեք հազար Ճաբոնցիներ Թաքուի մօտ կը գտնուին։ Պոքսըրները կողոպտեցին Չին-Չէուն։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Լորտ Ռոպէրթս Բրէթորիայէն յունիս 25 թուականով հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան։

«Հեռագրական թելերը և երկաթուղիի գիծերը խզուած ըլլալով, չկրցայ կատարեալ տեղեկութիւններ ստանալ՝ մեր հաղորդակցութեանց գիծերուն վրայ պատահած երկու արկածներու մասին, որոնք կ'ենթադրեմ թէ կատարելապէս չեն տեղեկագրուած ձեզի։ Որչափ կրցայ իմանալ, ահաւասիկ ինչ որ պատահած է.— Յունիս 2ին Ռինոսթէրէն Հէյլպրոն ղրկուեցան 59 սայլեր՝ 150 սկովտիական զինուորներու պաշտպանութեամբը։ Յունիս 4ին Վրէտըֆորթ-Ռոտի կայանին հազարապետը որ հազար զինուոր ունի իր տրամադրութեանը տակ, սայլերը պահպանող հրամանատար սպայէն հեռագիր մը ստացաւ յունիս 3 թուականով և ծանուցանող թէ բազմաթիւ Պօէրներէ պաշարուած է և օգնութեան կարօտ։ Հազարապետը անմիջապէս 600 հոգի ճամբայ հանեց. նաև լուր ղրկեց եօթը մղոն դէպի հիւսիս գտնուած զինուորական կայանի մը հրամանատարին որ լուրը ուշ առաւ և իսկոյն 120 թեթեւաշարժ հետեւազօրք ղրկեց օգնութեան համար։ Այդ երկու զօրախումբերը, առանց կարենալ մօտենալու պաշարուած զինուորներուն, վերադարձան հետեւեալ օրը։ Սայլերը պաշտպանող զինուորները չկրնալով ազատիլ, անձնատուր եղան սայլերով։ Յունիս 7ի առտուն թշնամին յարձակեցաւ զինուորական կայանի մը վրայ մեր հաղորդակցութեանց գիծերուն մէջ, Ռէնոսթէր-Ռիվըրի վերջերս նորոգուած կամուրջին հիւսիսային կողմը։ Այդ կայանին մէջ կը գտնուէին Տէրպիշայրի Դ. զօրագունդը և կամաւորներու խումբ մը։ Առտուն կանուխ յարձակում կրեցին յառաջապահները։ Թշնամին գրաւեց հաղորդակցութեան գիծը, որով բոլորովին կը տիրէ ամբողջ բանակատեղին։ Մեր զինուորները ունեցան 35 մեռեալ և 111 վիրաւոր։»

—Սէնէքալէն կը հեռագրեն յունիս 23 թուականով.—Պօէրները յարձակեցան Ռընտըլ զօրավարին փոխադրութեան մէկ խումբին վերջապահներուն վրայ, ասկէ 5 մղոն հեռուն. բայց թշնամին ետ մղուելով ապաստանեցաւ իր առաջուան դիրքին՝ Թաֆէլպէրկի մէջ։ Քանի մը Պօէրներ ագարակ մը ապաստանած ըլլալով, այդ ագարակը պաշարուեցաւ թնդանօթաձիգներու միջոցաւ։ Պօէրներէն քանի մը հոգի գերի ինկան և ագարակը այրուեցաւ, մինչդեռ Թաֆէլպէրկի Պօէրները չկրցան միջամտել։

—Լորտ Ռոպէրթս Բրէթորիայէն կը հեռագրէ յունիս 26 թուականով.—«Սըր Չարլս Ուորըն կը ծանուցանէ թէ Բարեյուսոյ գաղթավայրին ապստամբութիւնը, Օռանժ գետին հարաւային կողմը, հիմա բոլորովին աւարտած է։ Պօէրներու վերջին զօրախումբը որ երկիւղ կ'ազդէր և որ կը գտնուէր Տըվիլիէի հրամանատարութեանը տակ, յունիս 20ին անձնատուր եղեր է Ուօրըն զօրավարին. այդ զօրախումբը կը կազմէին 220 զինուոր, 280 ձի, 18 սայլ, 260 հրացան և 100,000 փամփուշտ։ Պատըն Բօուէլ կը ծանուցանէ թէ խաղաղեցումը գոհացուցիչ կերպով առաջ կը տարուի Ռուսթէնպէրկի մէջ։»

—Մազերուէն կը հեռագրեն յունիս 26 թուականով.—Տէրպիշայրի զօրագունդը երբ անձնատուր կ'ըլլար Պօէրներուն, Քրոնշթատի մօտ երկաթուղիի գիծին վրայ աշխատող Պազութոներ յարձակում մը կրեցին Պօէրներու ուրիշ զօրախումբի մը կողմէ։ Պազութոներէն 20 հոգի սպաննուեցան և երկու հարիւր ալ գերի ինկան։ Պազութոլանտի օգնական-գաւառապետը որ Լէտիպրանտ կը գտնուէր, երէկ Մազերու հասաւ։ Այդ պաշտօնեան հրաւիրուած է այն լուրին վրայ թէ Օլիվիէ պօէր հրամանատարը յաջողած է անցնիլ անգլիական գիծերը և զօրախումբի մը գլուխը անցած դէպ ի հարաւ կը քալէ։

—Բարեյուսոյ Գլուխէն յունիս 26 թուականով ուղղեալ հեռագրի մը նայելով Ֆիլիփթաունի հիւանդանոցներուն վիճակը հանրային վայրոյթ կը պատճառէ։ Թէեւ ամէն կողմէ նուէրներ կ'ըլլան, սակայն հիւանդները զուրկ են դեղէ ու խնամքէ։ Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ մինչեւ որ պատերազմը չաւարտի, հարաւային Ափրիկէէն ո և է զօրագունդ պիտի չհեռանայ։ Նախ պիտի մեկնի անձնապահ զօրաբանակին կիսաբաժինը։ Բարեյուսոյ Գլուխին Խորհրդարանին անդամներէն Պ. Պօթա՝ Ալիուալէն ընտրուած՝ ձերբակալուեր է իբրեւ պետական յանցաւոր։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Բարիզ, յունիս 30.—Թրանսվալ գտնուող օտար զինուորական կցորդները մօտալուտ կը նկատեն Քրիւկէր և Շթայն նախագահներուն անձնատուութիւնը։

Լոնտոն.—Պօէրները նորէն գործի սկսած են Թրանսվալի և Օռանժի մէջ. միշտ կը նեղեն Լորտ Ռոպէրթսի բանակը ու շատ մը կէտերու վրայ զրկուած է հաղորդակցութենէ։ Բազմաթիւ Պօէրներ Երմէլոյի մէջ կը համախմբուին՝ Սըր Ռէտվէրս Պըլլըրի յառաջացման դիմադրելու համար։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ.—Պոսթընի լրագիրներէն մէկին թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցեր է Մ. Նահանգաց նախորդ նախագահ Պ. Քլիվլէնտի հետ որ յայտարարեր է թէ հակառակ է երկրակալութեան քաղաքականութեան, և թէ ժամանակ է հրաժարիլ անկէ՝ երկրին անդորրութեանը և բարեկեցութեանը օգտին համար։ Պ. Քլիվլէնտ ըսեր է թէ նախագահութեան համար ինք բնաւ ընտրելի չէ և թէ բաւական ատենէ ի վեր քաշուած կեանք մը կ'անցընէ ուրկէ չուզեր հրաժարիլ։

ՌՈՒՍԻՈՅ արտաքին գործոց նախարար վախճանեալ Միխայիլ Նիքոլայեվիչ Մուրավիէվ կոմսին մարմինը երեքշաբթի թաղուեցաւ Ս. Սէրկիոսի վանքին մէջ, ուր Մուրավիէվ ընտանիքը դամբարան մը ունի։ Ներկայ գտնուեցան Զարը, Զարուհին, մեծ դուքսերը և ուրիշ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։ Դագաղին գլխու կողմը կեցած էին Զարուհիին պատուոյ տիկինները։ Պատարագ ու հոգեհանգիստ կատարելէ ետքը, նախարարները տարին դագաղը մինչեւ դամբարանը, ուր ամփոփուեցաւ արտաքին գործոց նախարարին մարմինը։

ԻՏԱԼԻՈՅ նախարարութիւնը թէեւ նոր կազմուած, սակայն Խորհրդարանին մէջ անոր դէմ հակառակութեան հովերը սկսած են։ Այս պատճառաւ կասկած կայ թէ Երեսփ. Ժողովը պիտի չկրնայ քուէարկել առժամեայ ելմտացոյցը։ Նախարարութիւնը պիտի ուզէ որ միայն առժամեայ ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութիւն կատարուի. իսկ ընդդիմադիրները ուրիշ խնդիրներ հանելով պիտի աշխատին նըստաշրջանը մինչեւ յուլիս 15 երկարել։ Ծայրագոյն ձախակողմը կ'ուզէ որ ժողովին ներքին նոր կանոնագիրը ջնջուի, մինչդեռ մեծամասնութեան կուսակցութիւնը հակառակը կը պնդէ, որով ժողովին մէջ աղմկալից միջադէպեր պիտի պատահին։ Նոր ատենապետ Պ. Վիլլա բաւական դժուարութիւն պիտի քաշէ։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Բարիզ, 30 յունիս.—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը ընդունեց նաւատորմին յաւելման ծրագիրը, որով վեց զրահաւորներ և հինգ զրահապատ-յածանաւակներ պիտի շինուին։ Թորփիլանաւերու և ընդծովեայ շոգենաւերու շինութեանը 118 միլիոն ֆր. յատկացուած է։

—Պուլկարիոյ իշխանը հոս հասաւ։

—Օսմ. դեսպան Միւնիր պէյ դեսպանական չորրորդ սեղանը տուաւ, ուրկէ ետքը շքեղ ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։

Բուտաբէշտ.—Աւստրիոյ Կայսրը Հոէնպուրկ իշխանուհիի տիտղոսը տուաւ Սօֆի Շոթէք կոմսուհիին, որուն Ֆրանց Ֆէրտինանտ արքհիդքսին հետ ամուսնութենէն ծնած զաւակները իշխանի աստիճան պիտի ունենան։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Պետական Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Թէհրանի օսմ. դեսպանատան խորհրդական Հասիպ պէյ։

—Պըրշէնէի գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Այտընի նահանգին մէքթուպճի Խայրի պէյ։

—Պուլկարիոյ օսմ. Գոմիսէրութեան ֆրանսերէնի առաջին քարտուղարի օգնական անուանուեցաւ Բ. Դրան խորհրդականներու սենեակին օգնականներէն Սալիհ պէյ։

—Պիթլիսի նահանգին կեդրոնական նայիպ անուանուեցաւ Զօրի նախորդ նայիպ Սիւլէյման էֆ.։ Պըրշէնէի նայիպ անուանուեցաւ Պոլուի նախորդ նայիպ Ապպաս էֆ.։ Տիարպէքիրի նահանգին Ճեզիրէ գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Սասունի նախորդ նայիպ Մուսթաֆա էֆ.։ Էրզրումի նահանգին Ռէֆահիէ գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Կէլկիթի նախորդ նայիպ Իսմայիլ Հագգը էֆ.։

—Իլլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Բերայի դատարանին անդամ Քիւրքճեան Գրիգոր էֆ.ի։ Սիւլիյէի աստիճան՝ Շիրվանի ու Միխալըճի գայմագամներուն՝ Ալի Րիզա և Հիւսէյին Հիւսնի էֆ.ներու։ Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Ատաբազարի հեռագրական տեսուչ Մէհմէտ էֆ.ի։

—Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Օռլէանի Լուի Ֆիլիբ Ռոպէռ Բարձր. Դուքսին։ Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ Պուքրէշի ոստիկանութեան վերատեսուչ Էլիէսքօ զօրավարին։

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Օռլէանի Լուի Ֆիլիբ Ռոպէռ Բարձր. դուքսին կնոջ՝ Օռլէանի Մարի Տորոթէ Բարձր. դքսուհիին։

—Գեղարուեստից շքադրամ՝ Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ Քուրասի էֆ.ի կնոջ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ.—Օռլէանի Բարձր. դուքսը ու դքսուհին որոնք զբօսական պտոյտի համար մայրաքաղաքս կը գտնուին՝ իրենց հետեւորդներով երէկ իրիկուն, կիրակի, Եըլտըզի կայս. պալատը հրաւիրուեցան և ներկայ գտնուեցան մասնաւորաբար ի պատիւ իրենց տրուած կայս. հացկերոյթի մը։ Նոյն Բարձրութիւնները Կ. Պոլսէն մեկնելնուն առթիւ իրենց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցին Վեհ. Սուլթանին։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՏԻՎԻՆ հաղորդուած ըլլալով որ իր հիւանդութիւնը ցաւ պատճառած է Վեհ. Սուլթանին, Ապպաս փաշա փութաց կայս. այդ հոգածութեան համար իր երախտագիտութիւնը մատուցանել Ն. Վեհափառութեան։

ՄԵՎԼՈՒՏ.—Յառաջիկայ երկուշաբթի պիտի տօնուի Մեվլուտը՝ ծնունդ Մարգարէին։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին նպաստի տոմսերը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, պիտի պատրաստուին Օսմանեան տպարանին մէջ։ Նպաստամատոյց յանձնաժողովին անդամները ելմտական նախարարութեան պաշտօնեաներէն ընտրուած են։ Ինչպէս յայտնի է, այդ յանձնաժողովին նախագահն է ելմտական նախարար Րէշատ պէյ։

—Հիճազի երկաթուղիին համար Թէրսանէի մէջ կատարուած բոլոր շինութիւնները պիտի ենթարկուին հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնարանին մէջ կազմուած մասնագէտներու յանձնաժողովին քննութեանը։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿՆԵՐԸ.—Մալիէն յառաջիկայ երկուշաբթի պիտի սկսի վճարել կառավարական պաշտօնեաներուն մայիսի ամսաթոշակները։

ՏԷՖԹԷՐԽԱՆԷԻ վերատեսչութեան մէջ միջնորդներու յատուկ վարչութիւն մը կազմելու համար մատուցուած խնդիրը մերժուեր է։

ՕՌԼԷԱՆԻ դուքսը և դքսուհին՝ հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի հետ՝ շաբաթ այցելեցին զինուորական վարժարանը, Համիտիէ հիւանդանոցը և Համազգային Անկելանոցը։ Նոյն Բարձրութիւնները գոհունակութիւն յայտնեցին այդ հաստատութեանց մէջ տիրող կանոնաւորութեան համար։

—Դուքսը և դքսուհին, երէկ առտու, Սէն-Պընուա եկեղեցին պատարագի ներկայ գտնուելէ ետքը, Պոլսոյ կողմէ պտոյտ մը կատարեցին։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ սովեալներուն համար Մեծ Եպարքոսը ու բոլոր նախարարները նպաստներ բրած են որոնք յանձնաժողովին պիտի ղրկուին։

ՀԻՃԱԶԻ ՀԵՌԱԳՐԱԹԵԼԸ.— Դամասկոսէն առնուած լուրերու նայելով, Հիճազի հեռագրաթելին համար քանի քիլոմէթր տարածութեան վրայ գերաններ հաստատուած են։

ՀԵԼԼԷՆ կառավարութիւնը տասնական օրուան քարանթինա հաստատեց Տրապիզոնի և Բօրթուկալի ժամանումներուն համար։

ԿՐԵՏԷԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Մալուսուէի Միւրիվվէթ շոգենաւը Սէլանիկէն հարիւր հազար օխա ցորեն առնելով Քէնկազի պիտի տանի՝ կրէտացի գաղթականներուն համար։ Վերջերս 900 պարկ ալիւր ղրկուեցաւ Կրէտէ՝ տեղւոյն կարօտ իսլամներուն համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանը, հինգշաբթի օրը, Սոֆիայէն անցնելով Վիէննա գնալու, Վառնայէն շոգեկառքով Զարիպրոտ գացած էր, ուրկէ Արեւելեան Ճեպընթացով Վիէննա ուղեւորեցաւ։ Իշխանը անկէ Նաուհէյմ պիտի երթայ։ Նախարարապետ Պ. Իվանովիչ, Քուրիլլյի կայարանը երթալով, ողջերթ մաղթեց իշխանին։ Սոֆիայի կայարանին մէջ ալ միւս նախարարները և բարձրաստիճան պաշտօնատարներ կը սպասէին։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանը որոշուած է, օսմ. Համալսարանը հաստատուելէն ետքը, երկու մասի բաժնելով մէկին մէջ միայն Շէրիի իրաւագիտութիւնը աւանդել։

ՄԱՐԳՐԻՏԻ ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ.—Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը մերժեց Րէշիտ էֆ. Մութրանի աղերսագիրը որով մենաշնորհ կ'ուզէր Պարսից ծոցին մէջ մարգրիտի որսորդութեան համար։ Այդ տեսակ աղերսագիր մը Բանճիրի պէյ ալ մատուցած, սակայն նախարարաց Խորհուրդին կողմէ մերժուած էր։

ՔԻՀՆԻ ՓԱՇԱ, առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարը, որ հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով շաբաթ օր պաշտօնատեղին գնաց։

ԱԼԻ ՍԷՅԱՏ ՊԷՅԻ ՄԱՀԸ.—Դատական նախկին նախարար վախճանեալ Ճէվտէթ փաշայի որդին և Պետական Խորհուրդին անդամ Ալի Սէյատ պէյ, որ թոքախտէ կը տառապէր, առջի օրը մեռաւ։ Թաղարակաւորութիւնը այսօր կատարուելով մարմինը պիտի ամփոփուի հօրը գերեզմանին մօտ՝ Ֆաթիհի մզկիթին բակին մէջ։ Ալի Սէյատ պէյ ծանօթ էր իբրեւ գրագէտ և գիտուն, մանաւանդ տիեզերագրութեան մէջ մասնագիտութիւն ունէր։

ՀԱՅԱԹԻ ՓԱՇԱ, Իզմիրի շոգենաւային Համիտիէ Ընկերութեան արտօնատէրը, Մեծ. Եպարքոսին դիմելով Իզմիրի ծովածոցին մէջ շոգենաւ բանեցնելու նպատակով նոր Ընկերութեան մը համար մենաշնորհ ուզեր է։ Հայաթի փաշա նաեւ կը խնդրէ ջնջել հին մենաշնորհը, ըսելով որ Ընկերութեան վարչական Խորհուրդը թէ՛ բաժնետէրերուն և թէ ուղեւորներուն կը վնասէ։ Հայաթի փաշա կը յայտնէ թէ նոր Ընկերութիւնը 44,000 օսմ. ոսկի դրամագլուխով պիտի կազմուի։ Այդ աղերսագիրը յանձնուեցաւ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԻ վերատեսչութիւնը նկատելով որ օսմ. նաւահանգիստները երթեւեկող օսմ. նաւերէն աւելի շատ տուրք կ'առնուի, բաղդատմամբ օտար նաւերուն, որոշած է եւրոպական տէրութեանց դրութիւնը գործադրել, այսինքն օսմ. նաւարկութիւնը և վաճառականութիւնը զարգացնելու համար օսմ. նաւերը մէկ տուրքէ զերծ պահել և միւս կողմէ նաւահանգիստներու հասոյթը ուրիշ միջոցով մը աւելցնել։

—Նոյն վերատեսչութիւնը որոշած է նաւուղիղներու կատարելագործեալ վարչութիւն մը կազմակերպել, որպէս զի նաւահանգիստները երթեւեկող նաւերուն առաջնորդեն, և այդ կերպով առաջքը առնուի երբեմն պատահած ցաւալի արկածներու։ Այդ վարչութիւնը որուն համար մասնաւոր կանոնագիր մը պիտի պատրաստուի, նաւուղիղներու պատասխանատուութեանց փոխարէն տուրք մը պիտի գանձէ։ Զանազան կողմերէ թէեւ դիմում եղած է նաւուղղութեան մենաշնորհ ստանալու համար, սակայն կայս. կառավարութիւնը մերժողական պատասխան տուեր է, որոշած ըլլալով ուղղակի վարել այդ գործը։

—Նաւահանգիստի վերատեսչութիւնը որոշած է բարեփոխել խարսխանիշի տուրքը և կանոնագիրը։

ԱԼՔՈՒՆԵՐԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ մեծ քանակութեամբ ալքոլներ և այդ կարգի նիւթեր երբեմն Պոլսոյ մէջ գտնուին, կրնան վտանգներու պատճառ ըլլալ, որոշած է մաքսատուներուն մէջ անոնց գործողութիւնները շուտով կատարուին, որոշած քանակութեան քաղաքին մէջ մուտքը տօնուի և միւսները՝ նաւահանգիստի վերատեսչութեան հսկողութեամբ՝ Պաղչէի մթերանոցները տարուին։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՍԱԿԱՑՈՅՑԸ.— Պուլկարիոյ արտադրութիւնները մաքսային նոր սակացոյցէն զերծ պահելու համար կազմուած յանձնաժողովը արդէն ալ կը գումարուի և նկատողութեան կ'առնէ՝ Պուլկարիոյ մէջ օսմ. ապրանքներէ առնուած մաքսերուն քանակութիւնը պարունակող տեղեկագիրը։ Պուլկար կառավարութիւնը նկատելով որ կայս. կառավարութիւնը որոշած է Պուլկարիոյ համար չգործադրել նոր սակացոյցը և առաջուան պէս հարիւրին ութ առնել, որոշեր է զեղչել իր առած հարիւրին տասնըչորս մաքսը․ Նախ գործադրել վերոգրեալ յանձնաժողովին բոլոր որոշումները։ Իգտամ գիտել կու տայ թէ Եւրոպէի վաճառականներէն առնուած նամակները նայելով, պուլկար պաշտօնեանները հարիւրին տասնըչորս մաքսէն զատ, թաղապետութիւններն ալ հարիւրին երկու ներքին մաքս (օքթռուա) կ'առնեն։

—Բ․ Դրան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է, նախապէս քննելու համար այն պայմանները զորս Ռումանիա, Սերպիա, Յունաստան և Սեւ Լեռ բրած են՝ օսմ․ կառավարութեան հետ առեւտրական դաշնագիրներու կնքման ձեռնարկելու համար։

ԻԶՄԻՐԻ աղքատներու հիւանդանոցին մէջ Միքրոպազննական աշխատանոց մը պիտի հաստատուի։

ՖԵՐՐՈՒԽ ԷՖ․ Բ․ Դրան արարողապետը, քանի մը օրէ ի վեր ոտքի յօդացաւէ կը տառապի, որով բնակարանէն չի կրնար դուրս ելլել։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ․—Նկատելով որ այլ և այլ տեղեր կարգ մը անձեր արձանագրուած չեն մարդահամարի տումարներուն մէջ, որոշուած է օսմ․ երկիրներու ամէն կողմը նորէն մարդահամար կատարել։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ․—Իմացուելով որ Ֆարիս փաշայի խումբէն Շէմրլի աշիրէթը Նասիպին գաւառակին վրայ պիտի յարձակի, Մարտինէն ոստիկան-զինուորներ և եօթը հեծելազօրքեր ղրկուեր են։ Տիարպէքիրի կուսակալն ալ որ քննական պտոյտի ելած է, Նասիպին գացեր և հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելով, Շէմէրլիները ետ մղուեր են՝ Ջորի կողմերը՝ իրենց բնավայրը․ Նաև հարկ եղած տնօրինութիւնը եղեր են որ ապագային ալ այդ տեսակ ընթացքի մը մէջ չգտնուին։ Տեղացիները այդ առթիւ բարեմաղթութիւններ ըրեր են վեհ․ Սուլթանին համար։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւատորմը որ Թրիեսթէ կը գտնուի, Արեւելքի նաւահանգիստները պիտի այցելէ,

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ․— Երէկ, Էտիրնէ Գափուի կողմը բնակող Մխսուսէի տումանաձեւներէն 25 տարեկան Մէհմէտ Թալաթ որ թիֆոյէ կը տառապէր, այդ հիւանդութեան բուռն մէկ տագնապին ատեն ռէվոլվէրով վերջ տուեր իր կեանքին։

ԹԱՎՈՒԳ ԲԱԶԱՐԻ կողմը ատաղձագործ Քոսթիի աշակերտը՝ 15 տարեկան Եոկի, իր վարպետէն ունեցած առնելիքին փոխարէն քերիչ(ռէնտէ) մը առնելով իր տունը տարած էր։ Երէկ վարպետը ատոր տունը գնաց՝ այդ գործիքը առնելու։ Եոկի տեսնելով վարպետին գալը, փախչելու համար ինքզինքը պատուհանէն վար նետեց՝ հինգ կանգուն բարձրութենէ և բաւական վիրաւորուեցաւ։

ՄԱՆԱՐԱՆԻ ՍԷՆՏԻՔԱ․—Իզլանիկի սեղանաւորներէն Պ․ Լէվի Մոտիանօ կ․ Պոլիս եկած է՝ Թուրքիոյ բոլոր մանարանները միացնելով սէնտիքա մը կազմելու համար։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ․— Պարսից դեսպանատան գործակատարը և Անատոլուի երկաթուղիներուն տնօրէնը չորեք օրը Բ Դուռ երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցան Մեծ Եպարքոսին հետ։

ԻԶՄԻՐԷՆ անցեալ տարուան առաջին վեցամսեային արտածուած ապրանքներուն արժէքն է 335,021,607 ղրուշ որոնց ամէնէն մեծ մասը՝ 175,008,960 ղրուշի՝ Անգլիա ղրկուած է։

ՅԱՆԴՈՒԳՆ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ՄԸ․—Լ․ Հէրալտի մէջ կը կարդանք․—«Աւազակութեան յանդուգն արարք մը գործուեցաւ երէկ (ուրբաթ) Պաղչէքէօյի ճամբուն վրայ։ Գերման սեղանաւորներու խումբի մը ներկայացուցիչը՝ Պ․ Քասթէնսիք որ հինգշաբթի օրը կ․ Պոլիս ժամանած էր արեւելեան ճեպընթացով, ուրբաթ օրը Պահչէքէօյէն կառքով պտոյտ մը կ'ընէր առաջնորդի մը հետ, աւստրիական հպատակ։ Ճամբուն մէկ անկիւնը յանկարծ երեք հոգի երեւան ելան, ատոնց մէկը ձիերուն գլուխը բռնելով կառքը կեցուց․ իսկ երկուքը ուղեւորներուն կ'ազդարարէին տալ իրենց բոլոր ունեցածը։ Ուղեւորները քանի մը մեճիտիէ տուին, կարծելով այդպէս ազատիլ, բայց չարագործները գոհ չըլլալով, դաշոյններ հանեցին և մահուան սպառնալիք ըրին։ Ուղեւորները համակերպեցան եւ յանձնեցին իրենց դրամը, ժամացոյցերը [illegible] և ուրիշ արժէքաւոր նիւթեր։ Պ․ Քասթէնսիք երբ Թարապիա վերադարձաւ, այդ արկածը հաղորդեց իր դեսպանատան։ Ոստիկան․ զինուորներ խուզարկութիւն կը կատարեն գտնելու չարագործները որոնք այդ կողմերէն ըլլալու են և հետեւաբար շուտով ձեռք պիտի անցնին։»

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ․—Եաթաղան աւազակապետին խումբը՝ օսմ․ զինուորներուն կողմէ հալածուելով, Հելլէն սահմանագլուխը անցեր է։ Հելլէն զինուորները հրաման ստացեր են ձերբակալելու այդ աւազակները։

ՄՈՒՇԻ մէջ թաղապետական պաշտօնատուն մը կառուցուած է երկու յարկով

ԷՆԿԻՒՐԻԻ կուսակալ Թէվֆիք փաշա որ քննական պտոյտի ելած էր, Նահանգին կեդրոնը վերադարձեր է։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ․— Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը պաշտօն յանձնած է գաղթականներու յանձնաժողովին անդամ Վասիֆ պէյի և Ալլահվէրտի Ներսէս էֆ․ի՝ քննել Շիրքէթի Խայրիէի 1315 տարուան հաշիւներն ու գործառնութիւնները։

ՈՃԻՐ ՄԸ․—Թօփխանէի կողմը, երէկ իրիկուն կռիւ մը ծագեցաւ Ապտուլլահ և Օսման անուն անձերուն միջեւ։ Ապտուլլահ դաշոյնը քաշելով չորս տեղէն վիրաւորեց իր հակառակորդը։ Ապտուլլահ ձերբակալուեցաւ․ Օսմանի վիճակը ծանր է։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ․—Հեռագրական նախկին պաշտօնեայ Իպրահիմ էֆ․ չորեքշաբթի օրը հեռագրական ու թղթատարական պաշտօնարանը գացած էր՝ իր տղուն պաշտօն մը տրուելու մասին նախապէս ըրած դիմումին արդիւնքը իմանալու համար։ Պատասխան ստացաւ թէ բաց պաշտօն մը երբ ըլլայ, իր որդին անմիջապէս պաշտօնի պիտի կոչուի։ Այդ միջոցին Իպրահիմ էֆ․ յանկարծ գետինը ինկաւ և մեռաւ։ Անմիջապէս բժիշկներ բերուեցան որոնք հաստատեցին թէ սրտի կաթուածէ մեռած է։ Վրայէն գտնուեցան 31 մէճիտիէ, ֆրանսական ոսկի մը և 8 ու կէս ղրուշ մանր դրամ որոնք ընտանիքին պիտի յանձնուին։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը չորեք օրը դատեց Իպրահիմ Խոճէմ անուն ոստիկան մը որ ամբաստանուած էր թէ անցեալ մարտին Պոլսոյ Տիվան Եոլուի կողմէ Բէյթրօ անուն պարտիզպանը ռէվոլվէրով վիրաւորած է՝ սպաննելու դիտաւորութեամբ։ Ատեանը թէեւ Իպրահիմ Խոճէմ մեղապարտ ճանչցաւ, սակայն պաշտպան փաստաբանը ըսաւ թէ Իպրահիմ Խոճէմ լուսնոտ ըլլալով, այդ ախտին տագնապին ատեն գործած է ոճիրը։ Ատեանը դատը ուրիշ օրուան յետաձգեց, որպէս զի այդ մասին քննութիւն կատարուի։

ԹԻՖՓԷ ՊԱՇԻ ՊԱՐՏԷԶԸ․—Կատարեալ բազմութիւն երէկ և այսօր։ Ճաշարանը նոյնպէս։ Իսկ երաժշտութիւնը աւելորդ է գովել, այնչափ հմայիչ է արդէն։ Առաջիկայ հինգշաբթիի համար պարտէզին տնօրէնութիւնը նոր հանդէս մը պիտի կազմակերպէ, առաջիններէն ալ աւելի փայլեցիկ։ Հեծելանիւի մրցում մըն ալ տեղի պիտի ունենայ ու պարգեւաւոր թօմպօլա մը պիտի կազմակերպուի բազմաթիւ սիւրբրիզներով։ Յաջորդ օրը, ուրբաթ գիշերային հանդէս և լուսավառութիւն։

Ամառնային թատրոնը ուր երէկ գիշեր գրեթէ նստելու տեղ չկար, այս գիշեր պիտի ներկայացնէ Միս Էլիէթ (Miss Helyett)։ Երբեք ասոր չափ գնահատուած խումբ չէր եկած պարտէզը, Օրիորդ Սօլէ այս գիշերուան ներկայացման մէջ պիտի ստանձնէ Միս Էլիէթի դերը։

ԽՈՒԼԵՐՈՒՆ։—Հարուստ կին մը որուն խլութիւնը և ականջներուն բզզիւնը բժշկուած էր Նիքօլսըն հաստատութեան արհեստական թիմբաններովը, այդ հաստատութեան նուիրած է 25,000 ֆր․ որպէս զի այն բոլոր խուլերը որոնք միջոց չունենին յիշեալ թիմբաններէն գնելու, կարենան ձրիաբար ստանալ։ Դիմել այդ հաստատութեան հասցէին (Institut Congcott, Gunessbry, London W.)

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ․—Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւացնէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնազուրկ անձերու դիմել Տքթ․ Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երբեմն և անարմատ ակռաները արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, ևայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ․ Պառիի լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը․ Ե․) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

Բարիզի առաջնակարգ դեղագործներէն Պ․ Շասէն տեղեկացած ըլլալով թէ Ֆօսֆաթին անուամբ ապրանք մը կը ծախուի, պարտականութիւն կը զգայ ծանուցանել հասարակութեան և դեղագործներուն թէ, ՖՕՍՖԱԹԻՆ ինչպէս նաև ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐ անունները մի միայն իրեն սեպհականութիւններն են և թէ իրմէ զատ ոչ ոք իրաւունք ունի այս անունները գործածելու։

Թէ ՖՕՍՖԱԹԻՆ և թէ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐ անունները—որոնք Պ․ Շասէնի գործատան յատկանիշերն են—ու անոնց սեպհականութեան իրաւունքը, ինչպէս ամէն երկրի նոյնպէս ալ օսմ․ կայս․ կառավարութեան կողմէ վաւերացուած ըլլալով, ամէն անոնք որ այս երկու անուններով իրենց ո և է ապրանքը քշել կ'ուզեն, կեղծարար պիտի նկատուին ու բստ այնմ դատի ենթարկուին։ 4—5

ՀԻՆ ԳԻՆԻ Երեսուներեք տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, հանգուցեալ մուխթար Յակոբ Աղայի տունը։

ԱԶԳԱՅԻՆՔ

Արեւելեան Մամուլի վերջին թիւէն կը տեղեկանանք թէ Իզմիրի գաւառական ժողովը ներկայ ամսուն 7 ին գումարուեր է Տ․ Մելքիսեդեկ Սրբազանի նախագահութեամբ և ի ներկայութեան տասնըհինգ ժողովականներու։ Ժողովը սկսելու պէս, առաջնորդ Սրբազանը հոգեհանգստեան աղօթք մը կատարեր է հանգուցեալ Լօզօֆէթ էֆ․ Պալեօզեանի համար, ուրկէ ետքը ընտրեր է նոր քաղաքական ժողովը։ Անդամներն են Յակոբ Պալըքճեան, Քերոբէ Թօփալեան, Փօղոս Պէրկամալեան, Նշան Հարէնց, Նազարէթ Ներսէսեան, Կարապետ Սիմոնեան, Սարգիս Թագւորեան։ Խորհրդակցութիւններ կատարուեր են պարտուց բարձման խնդրին վրայ, որու մասին կազմուած յանձնաժողովը ամբողջացուցեր են հինգ նոր անդամներու ընտրութեամբ։ Ժողովը յետոյ անցեր է Թագւոր փաշայի կտակին։ Նախագահը յայտարարեր է ժողովին թէ արդէն տեղեակ ըլլալով որ բարեյիշատակ Թագւոր փաշա Յակոբեան ի յիշատակ իր վաղամեռիկ աղջկան՝ օրիորդ Դարուհիի Իզմիրի մէջ Դարուհեան անունով գիշերօթիկ վարժարան մը հիմնելու համար կտակ մը ձգած է, այդ մասին հարկ դատեր է մանրակրկիտ տեղեկութիւններ փնտռելու։ Նախագահ սրբազանը ուրախութեամբ յայտարարեր է թէ այրի Տիկին Երանիկ Թագւոր փաշա հաստատեր է այդ կտակին գոյութիւնը որուն գումարը՝ եգիպտական ողջ դրամ 458, 270 ղրշ․, հանգուցեալը իր կենդանութեան՝ 1888 յունուար 1ին թողած է Աղեքսանդրիոյ պանքան։ Այդ գումարը՝ տոկոսներու շնորհիւ այսօր հասած է 7540 անգլ․ ոսկիի։ Նախագահ սրբազանը օրհներ է հանգուցեալին յիշատակը և ժողովը որոշեր է Զմիւռնիոյ Հայոց կողմէ միաձայն շնորհակալութիւն յայտնել այրի Տիկին Թագւոր փաշայի և անոր զաւկին՝ Լեւոն Պէյի։

—Նիկոմիդիոյ վիճակին վարժարաններուն ընդհանուր մէկ վիճակացոյցը պատրաստուելով Պատրիարքարան ղրկուած է, ատկէ կը տեղեկանանք թէ՝ վիճակին 35ի չափ թեմերուն մէջ 38 վարժարան կայ որոնց մէջ կը գտնուին 2874 մանչ և 5183 աղջիկ ուսանող, իսկ բաց ի Նիկոմիդիայէ Ատարազարի երեք թաղերը և Կէյվէի Միջագիւղը մանկապարտէզներ ունին, որոնց մէջ գտնուող ուսանողներու թիւն է 221 մանչ և 229 աղջիկ։ Ուսուցիչներու թիւն է 134 և ուսուցչուհիներունը՝ 78։ Վիճակին բոլոր վարժարաններուն ընդհ․ ծախքն է տարեկան 32,776 ղրուշ, որուն 25,361 ղրուշը թաղային անտուկներէ, 6281 ղրշ․ը աշակերտի թոշակներէ և 1124 ղրուշը գանձանակներէ կը գոյանայ։ Ամէնէն շատ ստակ կը ծախսուի Նիկոմիդիոյ կեդրոնին վարժարաններուն համար, այսինքն տարեկան 4787 ղրուշ, անկէ վերջը կու գայ Ատարազարի Ս․ Հրեշտակապետի թաղը, որուն տարեկան ծախքն է 4125 ղրշ․, Ս․ Կարապետի թաղին պիւտճէն է 3337 ղրշ․ և ճիշդ նոյնքան գումար մըն ալ Պարտիզակինք Բազարու Մեծ-Նոր գիւղի պիւտճէն է 2500 ղրշ․։ Տրապիզոնի կողմերէն գաղթող Հայ Լազեր կան, որոնք Արամ գիւղ, Գեղամ գիւղ, Հայոց գիւղ, Հովիւ գիւղ, Մանիշակ գիւղ, Զաքար գիւղ անուններով գիւղեր կազմած են, և անոնք ալ ունին 20—30—40 աշակերտով վարժարաններ, ուր մանչեր և աղջիկներ միասին դաս կ'առնեն։ Վիճակին գիւղերու վարժարանաց ծրագրերը տեղական պահանջմանց յարմարցուած են մեծ մասամբ, հետեւաբար իրենց դասընթացքները Ուսումն․ Խորհրդոյ կրթական ծրագրին չեն համապատասխաներ ճշդութեամբ։

— Իզմիրի Ներսէսեան Որբանոցին Գործադիր Ժողովին Դիւանը հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ հրատարակութեան համար․—Ընկերութեանս կողմէ Գործադիր ժողովս կը փութայ հրապարակաւ իր անհուն շնորհակալիքը յայտնել Սինկաբուրցի մեծանուն վաճառական Պ․ Տիգրան Սարգիսի որ այս անգամ ևս Կալկաթայէն հետեւեալ ազնուասիրտ անձերէն հաւաքելով հինգ հարիւր յիսուն (550) ռուփիի գումար մը ղրկած է որբանոցիս։ Պատ․ նուիրատուները խոստացած են ամէն տարի նուիրել նոյնչափ գումար մը։ Մեծ․ տեարք Յովհաննէս Գալստանեան 150 ռուփի, Թադէոս Յարութիւնեան 150, Թ․ Մ․ Թադէոսեան 150, Մինաս Վ․ Արգար 100, գումար 550 ռուփի (մօտ 37 ոսկի անգլիական)։

«Որբերուն կողմէ տիկին և տիար Տիգրան Սարգիսի և բոլոր ազնիւ նուիրատուներուն մեր կրկնակի շնորհակալիքը կը յայտնենք։»

—Իզմիրի ամերիկեան վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսը կատարուեր է ամսոյս 6 ին, երեքշաբթի օրը, ի ներկայութեան ամերիկեան հիւպատոսին, Իզմիրի թեմին առաջնորդ Տ․ Մելքիսեդեկ Սրբազանի, ինչպէս նաև Տ․ Յակոբ Աշոտ եպիսկոպոսի և ուրիշ բազմաթիւ ծանօթ անձերու։ Այս տարի, վարժարանէն շրջանաւարտ կ'ելլեն չորս հայ օրիորդներ, Քրիստինէ Պէրկամալեան, Կիւլա Իւսիւֆեան, Վարդանուշ Քէչիշեան եւ Վարդանուշ Դարբինեան՝ որոնք իրենց վկայականը ստացեր են ամերիկեան հիւպատոսին ձեռքէն։

—Վերջապէս լուծում մը գտաւ Մշոյ Վարդան վարդապետին Բալուի առաջնորդական տեղապահութեան պաշտօնէն հրաժարելու խնդիրը։ Մշոյ գաւառական ժողովին մէկ գրութեան վրայ՝ որով կը խնդրէին Վարդան վարդապետը չհեռացնել Մուշէն, Պատրիարքարանը ընդուներ է անոր հրաժարականը։

—Կտուց անապատի ութը գիւղերու թեմականները հանրագրով մը խնդրեր են Պատրիարքարանէն որ Աղաւնեան վարդապետը վանահայր կարգուի իրենց վանքին։

—Երզրումի առաջն․ տեղապահ Տ Զաւէն Ծ․ վ․ թեմական այցելութեան ելեր է։

—Մուրճի վերջին թիւին մէջ կը գտնենք բարեգործութեան երկու լուրեր, երկուքն ալ Ռուսահայերէն։ Եալթացի հայ մը՝ Պ․ Նիկողայոս Իզմիրեանց որ քաղքին մէջ ծանօթ է աղքատներու բրած իր բազմաթիւ նուիրատուութիւններով, 1000 ռուբլի արժէք ունեցող գետին մը գնելով խոստացեր է զայն նուիրել տեղւոյն հայ ժողովրդեան՝ որ եկեղեցի մը շինէ անոր վրայ։ Նամակագիրը մեծ գովեստով կը խօսի Պ․ Իզմիրեանցի վրայ և զայն ամէն կերպով արժանի կը նկատէ հանրային երախտագիտութեան։ Միւս բարերարն է Թախտըբօղցի Պ․ Յակոբ Սէրէպրաքով՝ որ նոյնպէս եկեղեցիի մը շինութեան համար հարկ եղած հողը նուիրած է։ Արդէն իսկ Նախիջեւանի առաջնորդը մայիս 29 ին օծեր է նոր կառուցուելիք եկեղեցիին հիմերը՝ ուրիշ եկեղեցականներու հետ։

—Սեբաստիոյ և Եւդոկիոյ միացեալ թեմերուն Հայ Հռոմէականաց առաջնորդ Հաճեան Սահակ եպիսկոպոս, Տրապիզոնի Հայ Հռոմէականաց առաջնորդ Մարմարեան Պօղոս արքեպիսկոպոս և Տիարպէքիրի Հայ Հռոմէականաց առաջնորդ Չէլեպեան Անդրէաս եպիսկոպոս, առաջիկայ շաբթու Պոլսէն պիտի մեկնին դէպ ի իրենց պաշտօնատեղիները։

—Հայ Հռոմէականներու Սինօդը վերջերս կարգ մը եպիսկոպոսացուներ նշանակած և անոնց անունը Հռոմ ղրկած էր հաստատութեան համար։ Այդ հաստատութիւնը մինչեւ այսօր չէ հասած՝ որովհետեւ Վատիկանի ժողովը այս եղանակին կը դադրեցնէ իր նիստերը։ Այս պայմաններուն մէջ, ընտրուած եպիսկոպոսներու հաստատութիւնը դեռ բաւական ատեն պիտի մնայ։

—Սեբաստիոյ Հայ Հռոմէականաց առաջնորդը 2000 ոսկիի արժողութեամբ կալուած մը գներ է Պոլսոյ մէջ՝ որպէս զի անկէ գալիք հասոյթը միայն եկամուտ մը ըլլայ իր թեմին Հայ Հռոմէական վարժարաններուն և եկեղեցիներուն։

ԱԶԳ․ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ տիկին Զիպա Ս․ Սիմօնովիչի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ․ ոսկի նուիրուած է Հիւանդանոցիս Ազն․ Տիկին Բէմպէ Սանճաքճեան։

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԵՐՄԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

ԲԱՐԻԶ, 1 յուլիս․—Այսօր հաստատուեցաւ Աժանս Նասիօնալի այն լուրը թէ չինացի զինուորներ, յունիս 16ին, սպաննած են Բէքինի գերման դեսպանը։

ԼՈՆՏՈՆ․—Պոքսըրները քանդեցին Մանչուրիոյ երկաթուղիին գիծը, որպէսզի ռուս զինուորները չկրնան Բէքին մտնել։ Բէքինի մէջ բազմաթիւ չինական զինուորներ կը հաւաքուին։

—Շանկայէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն օտարազգի ընտանիքները Ճարոն կ'ապաստանին։

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ԲԱՐԻԶ․— Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Պ․ Պօտէն, երեսփոխան ընտրուեցաւ Պէլլէի շրջանակէն։

ՏԸՐԶԷԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

ՔԼԷՐՄՈՆ-ՖԷՌԱՆ․—Այսօր շքեղ կերպով կատարուեցան Տըրզէ զօրավարին մահուան հարիւրամեակին հանդէսները։ Պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը որ կառավարութեան կողմէ ներկայ էր, ճառ մը խօսեցաւ որ շատ ծափահարուեցաւ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՏԻՒԸ

ԼՈՆՏՈՆ․—Անգլիոյ թագուհին Վիքթորիա պատուանշանին մեծ խաչը տուաւ Եգիպտոսի Խտիւին։ Ապպաս փաշա չորեքշաբթի Բարիզ պիտի երթայ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 յունիս․—Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը կը հրատարակէ՝ Սէյմուր ծովակալին արշաւախումբին վրայ մանրամասն տեղեկագիր մը։ Այդ զօրախումբը յառաջացման միջոցին քանի մը ճակատամարտներ ունեցեր է Պոքսըրներուն և չինական զինուորներուն հետ որոնց ծանր կորուստներու ենթարկուեր են։ Երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները խզուած ըլլալով, Սէյմուր ծովակալը ստիպուեր է Թիէն-Ձին վերադառնալ․ այդ նահանջին ատեն ալ նոր ճակատամարտներ ունեցեր է։ Յունիս 23ին Սէյմուր ծովակալը գրաւեր է՝ Թիէն-Ձինի մօտ գտնուած չինական նաւարանը։ Յունիս 25ին Թիէն-Ձինէն գացած զինուորներ ազատեր են Սէյմուր ծովակալը որ յունիս 26ին Թիէն-Ձին վերադարձեր է։ Ծովակալին ամբողջ կորուստն է 62 մեռեալ և 222 վիրաւոր։

ՇԱՆԿԱՅ․—Ռէօթէր կ'իմանայ թէ Բէքինի գերման դեսպանը, Չինու արտաքին գործոց պաշտօնարանը գացած ըլլալով հոն յարձակում կրեր և սպաննուեր է։

—Չէ-Ֆուի անգլիական հիւպատոսը կը հեռագրէ թէ յունիս 11ին բնիկ զինուորներ սպաններ են Բէքինի գերմանական դեսպանը։ Մինչեւ յունիս 23 երեք դեսպանատուններ, որոնց անունը չի տրուիր, տակաւին անվնաս մնացած էին։

—Ամերիկեան հիւպատոսը կ'ըսէ թէ Եունկ-Լուէն առնուած հեռագիր մը նայելով Բէքինի բոլոր դեսպանները, բաց ի գերմանականէն, ողջ էին, բայց կացութիւնն յուսահատական է։

ՀՌՈՄ․—Էլպա մարտանաւին հրամանատարը Թագուէն կը հեռագրէ յունիս 30 թուականով թէ Բէքինի գերման դեսպանէն առնուած լուրերու նայելով անգլիականէն, գերմանականէն ու ֆրանսականէն զատ միւս բոլոր դեսպանատունները այրուեր են։ Ամբողջ դեսպանական մարմինը անգլիական դեսպանատունը ապաստաներ է։

—Վէզուվիօ և Սթրոմպօլի մարտանաւերը Չին ուղեւորեցան։

ՔԻԼ․—Ֆիւրսթ-Պիզմարք յածանաւակը երէկ Չին ուղեւորեցաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ․—Պաշտօնական լուրերու նայելով շատ տեղեր չինական ժողովուրդը Ռուսիոյ պաշտպանութեան տակ մնացած է, վասնզի Պոքսըրներուն չի համակրիր։ Այս վերջիններուն շարժումը այլ ևս չի տարածուիր։

ՎԻԷՆՆԱ․—Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախար Կոլուխովսքի կոմսը երէկ արձակուրդով Բարիզ ուղեւորեցաւ։

ՌԱՅԽՍԹԱՏ․—Առտուն կատարուեցաւ Ֆրանց Ֆէրտինանտ արքիդուքսին ամուսնութիւնը Սոֆի Շօթէք կոմսուհիին հետ։ Նորապսակ ամոլը կէս օրէն ետքը մեկնեցաւ, ժողովրդեան համակրական ցոյցերուն մէջտեղը։

ՀՌՈՄ․—Երեսփ․ ժողովը հաւանեցաւ ներքին նոր կանոնագրին։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Ալալէմճի խան, Մէյտանճըք փողոց,
Պոլիս, 2 յուլիս 1900

Պ․

Պատիւ ունիմ ձեզի ծանուցանելու թէ որդիս՝ ՄԻՏԼԹԸՆ ԷՏՎԱՐՏՍ որ ամուսնիս՝ Պ․ Շ․ ԷՏՎԱՐՏՍի մահէն ի վեր ՊԷՅԹԸՐ ԵՒ ԷՏՎԱՐՏՍ անունով կը վարէր իմ գործերս, իմ ընկերակիցս կ'ըլլայ այս օրէն ի վեր, և թէ գործառնութիւնները պիտի շարունակուին ասկէ ետքը՝ ԷՏՎԱՐՏՍ ԵՒ ՈՐԴԻ ընկերային անուանով։

Նոր տունը պիտի շարունակէ հինին բոլոր գործերը։

Շնորհակալութիւն յայտնելով այն վստահութեան համար որով զիս պատուած էք անցեալին մէջ, կը յուսամ որ միեւնոյն վստահութիւնը պիտի տածէք նաեւ մեր նոր տան մասին։

Ընդունեցէք, ևայլն,

ԼՈՒԻԶԱ ԷՏՎԱՐՏՍ

Յ․ Գ․—Պ․ ՄԻՏԼԹԸՆ ԷՏՎԱՐՏՍ պիտի ստորագրէ ԷՏՎԱՐՏՍ ԵՒ ՈՐԴԻ (Edwards et Son)։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	29
Ամէնէն բարձր գին	»	24	32 1/2
Ամէնէն վար գին	»	24	28
Ռումէլի երկթ. զոգ.	Ֆր.	112	61
Ամէնէն բարձր գին	»	113	—
Ամէնէն վար գին	»	112	25

ԲԱՑՈՒՄ 19 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	29
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	112	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի ժէնէրալ Օթթմ.		2	35
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	50
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	40
» ժուիսանս		210	—
» պարտաթ.		480	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		468	—
Թրանսվալ		80	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	05
» » » չէք		109	35
Բարիզ » »	Ֆր.	23	03 3/4
» » » չէք	»	22	85 1/2
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	63
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	22	11

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	24
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	30
Քրիմիք	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէթալիք	»	95	30
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 30 Յունիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	35
» » 3 1/2 %		101	90
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	75
) գոց.	»	22	80
» » » Բ.	»	—	—
« « « Գ.	»	26	59
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	551	—
Օսմանիէ	»	425	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	114	50
Օսմ. մաքսատուն	»	516	—
Օսմ. Ռէժի	»	312	—
Բրիօռիթէ Թիւրք 4 %		481	50
Քրէտի Լիոնէ		1050	—
Իտալական Ռանթ	»	94	90
Սպանիական արտաքին	»	72	40
Էժիբսիէն ինիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	81	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	110
Դրամազեղչ	»	03	—

ԼՈՆՏՈՆ, 30 Յունիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	100	63
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	—	—
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.	22	63
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. գոց.	22	63
Օսմանեան Պանքա	12	—
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	40	50
» Մօնօփօլ	45	25
Պուլկարական 1888	83	—
Էժիբսիէն ինիֆիէ	—	—
Տօմինիալ	103	75
Թրանսվալ	3	18
Այտըն երկաթուղի	9	—
Փոխառութիւն	25	320

ՊՐՈՒՍԷԼ, 30 Յունիս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	22	75
Ռումէլիի երկաթուղի	112	75

ՊԷՐԼԻՆ, 30 Յունիս

Ռուպլը	»	216	10
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110	60
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	275

ՎԻԷՆՆԱ, 30 Յունիս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	40
Ռումէլիի երկաթուղի	»	111	50
Օսմ. Ռէժի	»	292	50

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու․—Կ․ Պոլիս, Սուլթան Համամ, Հաճօբուլօ խան, Նուրաշէն վերնայարկի անկիւնը, Թիւ 33

Այս վաճառատան տէրն և հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, շատ տարիներ այս արհեստով զբաղած, ուրիշներու հետ ընկերութեամբ հագուստի վաճառանոցներ կազմակերպած, իր փորձառութեան և ուղղամտութեան շնորհիւ, յաճախորդաց վստահութիւնն ու համակրութիւնը գրաւած ըլլալով, այս ձեռնարկով ալ յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ։

Առաջին կարգի վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է վաճառանոցին մէջ․—Ի վաճառ հանուած բոլոր հագուստները, ամբողջապէս նոր կտրուած, վերջին նորաձեւութեան անթերի նմոյշներ են, խարդախ կերպասներ երբեք չեն գործածուիր․ իսկ գիներու մասին մրցման գաղափար մը այն տանէն կարելի է ունենալ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ մարդ։

Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը․

—Մեր ամառուան հագուստը Հաճի Շահին վաճառանոցէն առնենք։

—Բայց այդ վաճառանոցը խանին մէջտեղէն, երկար սանդուխով կ'ելլուի․ ո՞վ պիտի յոգնի մինչեւ հոն։

—Կ'ելլենք, հոգ չէ, վաճառանոցին տէրը իր արհեստին մէջ շատ կարող ու փորձառու մէկն է․ մեր ճաշակին համեմատ շիք և նորաձեւ հագուստներ ամէն տեղէ աւելի հոն պիտի գտնենք․ եթէ ուզենք յատկապէս ձեւել կուտանք․ գիներն այնքան աժան են որ կարծես թէ գոնէ քշուելու մօտքով, ունեցած ապրանքները ձեռքէ հանելու կ'աշխատի։ 140 ղշ․ի բալթօներ հոնտեղ 90ղրշ․ի կը ծախուին։

—Ինչպէս կը շահի ուրեմն

—Կը շահի որովհետեւ—Ա․ Ընկեր չունի որ շահածը բաժնէ։ Բ․ Անձնական ծախքն այնքան չափաւոր է որ ապրանքին գինը բարձրացնելու չի հարկադրուիր։ Գ․ Զինքը ճանչցող և իրեն համակրող շատ յաճախորդ ունի, ամէն մէկէն քիչ քիչ կը շահի բայց գումարը մեծ կ'ըլլայ։ Դ․ Բախտաւորաբար ուրիշներու, վաճառատան վարձքը և ծախքը խիստ աննշան են։— Ե․ Քիչով գոհ սրտով կ'ըսէ․ «Ալլահ պէրէքէթ վէրսին։»

Վաճառատունը կիրակի օրերը բաց է— Վերջին գին—Մէկ թիւր 2 ղրշ․ — Նորոգութեան աշխատութիւնները ձրի։ 598

ՍԳՕԹԻ ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եըլտըզ, Կ․ Պոլիս, 13 դեկտ․ 1888
Պարոնայք Սգօթ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ընծայած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ․ ԸՆԿ․
Հաստատուած 1852 ին

Կեդրոնական գրասենեակ ընկերութեան յԱնգլիա «Լանքաշայր Ինշիւրընս Պիլտինկ Էքսչէնճ Սթրիթ, Մանչէսթըր»։

Դրամագլուխ անգլ․ ոսկի 3,000,000
Պահեստ » » 1,574,400

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ կարասիք, վաճառականական ապրանք, ևն, ևն, ամենանպաստաւոր պայմաններով, ո և է կերպով։

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները կ'ընծայէ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներուն։

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ

Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և շահուց մասնակցութեամբ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՊՕՆՏ ՍԷԼԸՐ և ԸՆԿ․
Թիւ 4, Բիւյիւք Թիւնէլ խան Ղալաթիա
104—104

Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐՄՏԻՔ.—Ցորեն.—Վերջացող շաբթուն մէջ հասաւ 6,700 քիլէ կակուղ ցորեն որուն 2,500 Զաղրա, 2,700 Անատօլու խառն 1500 ալ ճերմակ տեսակէն․ Գիները են, լիպրային վար $6^3/_8$-$6^1/_2$, $6^1/_2$-$6^3/_4$, 8-$8^3/_4$։ Կարծր ցորենէն այս շաբթու հասաւ 40000 քիլէ և ծախուեցաւ օխան 40-41 փարա։ Հաճար.—Վաճառում չի կայ պատրաստ ապրանք չըլլալուն համար։ Իզմիրի մէջ ալ գործառնութիւնները կը պակսին։ Եգիպտացորեն.— Հրապարակը հանդարտ է, վաճառում չկայ. Սև ծովի տեսակէն արտածման համար օխան կ'արժէ 21-$21^1/_2$ փարայի։ Տեղականին համար օխան $23^1/_2$-24 փր. Իզմիրի մէջ ալ գործառնութիւններ կը պակսին. գին 34-40 փարայ օխան։ Գարի.— Ծախուեցաւ 5000 քիլէ Մէրսինի տեսակէն քիլէն $11^1/_4$-$11^1/_2$ և 40,000 օխա Անատոլուէն, օխան $25^1/_2$ փարա։ Իզմիրի մէջ հրապարակը բանուկ է։ Վարսակ.— Վաճառում չկայ։ Գինը կ'արժէ Սև ծովի տեսակին օխան 17 18 փարա, Անատոլուի և Մարմարայի նոր բերքին օխան 20 փարա։ Թուչնակեր.— Ծախուեցաւ 500 պարկ Եւրոպայի համար. օխան 32-33 փարայ։ Սուսամ.— Ծախուեցաւ 100,000 օխա արտածման համար օխան 97-98 փարա։ Զմիւռնիոյ մէջ կը ծախուի տեղականը 98 102 ղրշ.ի։ Լուբիա.— Ծախուեցաւ 200 պարկ Սև Ծովի տեսակէն, պարկը 86-87 ղրշ.ի։ Անիսոն.— Վաճառում չկայ։ Կը ծախուի 7-$7^1/_2$ Քիօ, $3^1/_2$ Ռումէլի։ Պրուսա՝ $4^1/_2$-5 ղրուշի։

ԱԼԻՒՐ.—3300 պարկ Օտեսայի տեսակէն, պարկը 92-97, առաջին տեսակը, Բ. տեսակը՝ 84-87 և Գ. տեսակը 79-82 Մարսիլիա 4800 պարկ 75 76, Վառնա 450 պարկ, պարկը 77-78 (մէրան 100 ղրուշէն)։

ԴԱՂՏԱԲԵՐՔ.—Շաքար.—Թրիէսթէէն հասաւ 3100 պարկ. 100 պարկ ալ փոշի տեսակէն։ Ծախուեցան 3100 պարկ Թրիէսթէի տեսակէն, կենդինարը 83-85 ղրշ.ի, ռուսական պարկը՝ 78 ղրշ.ի։ Խահուէ. Ժամանում և վաճառում չկայ։ Կը ծախուի ընտիր տեսակը 7.50, միջակը 7 ղրուշի։ Բրինձ.— Շաբթուան մէջ հասան 800 պարկ բանկուն պարկը 115 ղրշ.ի, և 2200 պարկ եգիպտական, պարկը 75-80 ղրշ.ի և 150 պարկ ճարոնական։ Մոմ.— Ժամանում և վաճառում 2000 սնտուկ Պելժ.։ Կը ծախուի սնտուկը 60 ղրշ.ի։ Քարիւղ.— Թրանսիթի ընթացիկ գործառնութիւններ, սնտուկը 26 ղրշ.էն։

ԱՐՏԱԾՈՒԵԼԻՔ ՆԻՒԹԵՐ.—Թիֆթիկ.— Ծախուեցաւ 180 հակ օխան $18^3/_4$ $20^1/_2$ ղշ.ի։ Բուրդ.— Վաճառում չկայ, գրեթէ Անատօլուի տեսակը 4-4 ու կէս Ռումէլի և չըջակայքէն 5-$5^1/_4$ ղրշ։ Մետաքս.— Հրապարակը հանդարտ է. Իզմիրի մէջ խոզակին գինը կարժէ օխան $16^1/_2$ 22 ղշ.ի։ Լիօնի մէջ Պրուսայի խոզակը կ'արժէ 40-47, Սուրիայինն 43-47, Մարսիլիոյ մէջ մետաքսի և խոզակի շատ խնդրանք կայ։ Կապերտ.— Ժամանումը կը շարունակուի 5000 լիբրայի Գարասաղի, Շիրվանի, Խազախի և ուրիշ կողմերէ։ Աֆիոն.—Շաբթուան մէջ ծախուեցաւ 11 սնտուկ դեղօրէից համար. նոր բերքէն օխան 112-116 ղրուշի։ Իզմիրի մէջ հրապարակը ինկած է. Դեղին մեղրամոմ.— Վաճառում անկարեւոր։ Ճեհրի.—Վաճառում չկայ։ Քայսէրիի տեսակին օխան կարժէ 2.$2^1/_4$ ղրուշ. Ենկիւրիինը 1.75-1.$87^1/_2$ ղրշ. և Զիլէ, Թօքատ, Զօրումի տեսակներուն օխան 1.50-1.$62^1/_2$ փր։ Դխտոր.—Վաճառում չկայ. Հրապարակը հաստատուն է. Մուսուլի սեւին օխան 10-11 ղրշ. կ'արժէ, ճերմակինը 8-9։ Կաշի.— Վաճառում գրեթէ չկայ. եզան կաշիին օխան 5 ղրուշ, կովինը 5, ոչխարի տեղական թարմ կաշիին օխան 18-19 ղրուշ։ Ընկոյզ.— Վաճառում չկայ։ Կաղին.—Վաճառում չի կայ։ Կենդինարը 175-180 ղրուշ։ Հունձքը կը խոստանայ ընտիր տեսակ ըլլալ։ Պտուղ.— Հրապարակին վրայ գործ չեղաւ։ Սալեպ.—Վաճառում չկայ։ Ընտիր տեսակը կ'արժէ 17-18, միջակը 15-16 ղրուշի։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ^ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանենի զարեչրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն․ ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ց. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաև ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ!! 197

ՍԻՆԿԵՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԵՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիտակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին ետեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՈԼ Սուլթան Համամ Թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 13։

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿՆ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ խանի քովը, թիւ 1.
Զիֆտէ Սէլէք մաղազասը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, ածուխի կապիչներ (գասըգ պաղը), տեսակ տեսակ գրեխներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտներ (միքրոսգօբ) փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենանին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն Եւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Ռիւ Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տը Իդալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջ վին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 225 ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 5,503,000,000Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 545 միլիոն։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագիրը։ Նիւ-Եորքի ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստի. բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մահուան ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն։ Ապահովագիրն իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ կանխաւ ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըրած բոլոր մասնաճարներով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՌԻ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
192 Ա. ՁՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Ուր ամիս երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլի և Արեւելքի միջև

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Փօնիա	4531
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	2403
Ուլտոնիա	7268	Ադլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Քարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէփփո	2143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գադալոնիա	4845		

Սամարիա շոգենաւը, Նաւապետ Վայս ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն հոս պիտի հասնի յուլիս 6ին։
Դիմել առ ԺՈԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՀԱՄԲՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	27.000.000
Պահեստի դրամ	»	52.002.500
Տարեկան հասոյթ	»	70.339.912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցն բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագ ներով։ 514
Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիտոփ խան. 20 21 22

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուական ը (20 Զեֆէր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ Գ. Ալպէր Սիմըն Ցակրեան խան, Վօյվօտա փողոց Թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՕԼԻՄ Նէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Ցամ. Պոնքայի մասնաճիւղը Եէնի Ճամի հավլուսը փողոց, Օսմ. Նամահրատան դէմը

Ընդ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զատօյի
Մարբուճճըլար, Զօրշըլը խան, Թիւ 21 194

EMULSION SCOTT
ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամէնէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իբօֆօսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	486
Ալպերթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարթէլլօ	3709	Ցիբիօ	1735
Արիօսթօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սմէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրացիօ	3600	Մօնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրաթօ	1841	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօյօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիթանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Քլիօ շոգենաւը, Նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։ Իակօ շոգենաւը, Նաւապետ Եէյց, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 22ին և յուլիս 5ին հոս կը սպասուի։
Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՑՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլ և Արեւելքի միջև բանող

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիան
Արմէնեան	10500	Էճիփշըն
Քէսդրիան	10500	Սըրպ.ըն
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան
Կօլօմպիան	8000	Աթէնիան
Ճօրճիան	8000	Անատօլեան
Պօսդօնիան	8000	Ալպանըըն
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան
Ֆալէրնիան	3700	Մինեօ
Վալօնիան	3700	Օբօրթօ
Ֆլամինեան	3700	Լիսպօն
Ֆապիան	3500	

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ լաթիոյ մաքսատունն հանելու համար րենց հրահանգը ղրկել շոգենաւուն նումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆ
Ղալաթիա, քարափին
600 հին տեղը մաքսատ

COMP RUSS
NAVIGATION A VAPEUR ET D
COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 20 3 Օտեսա ժամը 4են յետ միջօրէի
Դշ. 21 4 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա 10ին միջօրէէն առաջ (Ճաղղասի լով Աղեքսանդրիա, Բորթ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ և Բիրէ)։
Եշ. 22 5 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առ
Եշ. 22 5 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրդու Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ և Թում ժամը 4ին յետ միջօրէի
Ուր. 23/6 Օտեսա ժամը 4են յետ միջօրէի

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Յուլիս 2ին Սիւէֆասի, Մարսիլիայէն
» 9ին Անատոլի, Պաթումէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Յուլիս 3ին Սիւէֆասի, Սամսոն, Պաթ և Նովօրոսիսք։
» 10ին Անատոլի, Մարսիլիա

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար։ Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2.կարգ 175 Ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափ վրայ։ 516 Թ. ՌԸԳՈՒ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

—)(42)(—

ԹԷՕՏՈՐ ՈՒԱՏՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Բ.

ԿՆՈՍՏԻԿԵԱՆՑ ԼՈՒՍԱՓԱՅԼ ԽԱՉԸ

13

Երբ այս խանութէն ներս մտայ՝ տեսայ թէ միեւնոյն տախտակին վրայ նըստած էր այն որուն նկատմամբ աւելի կը հետաքրքրուէր Ուինիֆրէտ։ Շէյլսի կուզ ղաւակն էր ան՝ իր հօրը յար և նման՝ 24 տարեկան մարդուկ մը որ դուրսէն 80 տարեկան կը ցուցնէր և մօրս պէս աղճագոյն, մտահոգ դէմք մը ունէր։ Հագուստ մը կարէր իր քով ունենալով այն միեւնոյն մկրատը որ մեր երկուքին զբօսանքի առարկայ կ'ըլլար սովորաբար։ Տախտակին քով կեցած՝ փորձառու ուշիմութեամբ մը որ իր մորած աչքերէն կ'արտափայլէր՝ անոր վրայ կը նայէր տիկին Հէյլս, երախայ մը իր թեւերուն մէջ—նիհար, փոտ թոռնիկ մը՝ թարթանէ շալի մը մէջ փաթթուած, և որ երբեք չըթունքը չէր զատեր ծծակէն (պիպէռօն) զոր իր մանրիկ մատներուն մէջ կը սեղմէր, ծխափողի մը պատրանքը տալով։

Տիկին Շէյլս խորհրդաւոր կերպով հրաւիրեց զիս ներս և առաջնորդեց ետեւի պզտիկ սրահը ուր կը նստէր սովորաբար, և ապակեայ դրան կանանչ մուսլինէ վարագոյրին ետեւէն յաճախորդի կ'սպասէր. ինչպէս սարդ մը իր ոստայնին մէջ։ Երիտասարդ Շէյլս որ իր նստարանին վրայէն ելլելով մեր ետեւէն եկաւ, հաղորդեց ինծ քանի մը լուրեր որոնց համեմատ իսկոյն վճռեցի իմ գործելու եղանակս։

Ըսին ինծի թէ առտու մը իր սոսկալի ցնցումէն յետոյ՝ Ուինիֆրէտ կը հանդիպի Շէյլսին որ արձակուրդ առած էր եւ ծովեզրին քարերուն մէջտեղ պզտիկ խեչեփառներ բռնելու զբաղած էր։ Ուինիֆրէտ որ մեծ համակրութիւն ցոյց կու տար կուզ դերձակին նկատմամբ, անոր կը մօտենայ և կը խօսի շլացած կերպով մը։ Շէյլս անոր վիճակին վրայ արգահատելով զանի կը հրաւիրէ իր տունը և յետոյ ինքն ուղղակի դղեակ կ'երթայ հասկնալու համար թէ այդ աղջկան նկատմամբ ինչ տրամադրութիւն ունէին այնպիսի տան մը մէջ ուր այնքան լաւ ճանչցուած էր անոր հայրը։ Շէյլս չի կրնար զիս տեսնել, հիւանդ պառկած ըլլալուս համար. բայց կը խօսի մօրս հետ որ անոր խորհուրդ կու տայ որ Ուինիֆրէտ Կալլէս տարուի իր մէկ մօրաքրոջը քով, որուն հետ ապրած էր արդէն Վինի բաժին նայելով։ (Ինէ զատ ոչ ոք բան մը գիտէր Վինի գործերուն մասին և մայրս թէեւ լսած էր թէ Ուինին մօրաքոյր մը ունի, բայց չէր գիտեր անոր մեռած ըլլալը)։ Մայրս կ'առաջարկէ որ Շէյլս ինքն ալ վրայ տայ Ուինիֆրէտը Կալլէս տանելու համար։ Մայրս յանձն կ'առնէ ճամբու ծախքը վճարել Շէյլսի առատօրէն։ Մօրաքրոջը հասցէն կ'իմանան Տուլինկէմցի պարոն Լաքօն անուն մէկէ մը Վինի վաղեմի բարեկամներէն մին որ նոյնպէս կ'երեւի թէ չէր գիտեր մօրաքրոջը մահը։ Այս մօրաքոյրը որուն անունն էր Տէվիս, նաւապետի մը այրին էր որ երբեմն աղէկ օրեր տեսած էր եւ կը բնակէր հիւղակի մը մէջ, Պէթիս Գօտի և Բէփըլ-Դըրիկի միջեւ։ Շէյլս շատ դիւրաւ կրցած էր համոզել Ուինիֆրէտը որ իրեն հետ երթայ, վասն զի հիմա ուշակորոյս թմրութեան մը մէջ խորասուզուած էր ան և հլու էր։

Ու կ'սկսին իրենց երկար ճամբորդութիւնը դէպ ի Կալլէս. ամէն ինչ լաւ կ'անցնի մինչեւ որ Կալլէս կը հասնին ուր ընտանի տեսարաններ կարծես կ'ընդհատեն Ուինիֆրէտի թմրութիւնը և նորէն իր ողջմտութիւնը կը վերստանայ։ Այն ատեն զինքը կը պաշարէ միշտ այն գաղափարը թէ կը հալածուի ինք, իբր հանգուցեալ հօրս անէծքը տանող պատգամաւորէ մը։ Ինծի հետ ամենադոյզն նմանութիւն ունեցող ո և է երիտասարդի տեսքը կ'ահաբեկէ զինք։ Վերջապէս, Պէթիս-Քօտ չհասած, խոյս կու տայ և անտառներուն մէջ կը կորսուի։ Շէյլս ամէն ճիգ կը թափէ զանի գտնելու համար. բայց ի զո՛ւր։ Եւ հուսկ ապա իր գործին պահանջումով կ'ստիպուի մէկ կողմ թողուլ հետապնդութիւնը։ Առջի իրիկունը կը վերադառնայ, և մայրս կը պատուիրէ իրեն չըսել ինծ թէ ինչ եղած էր, թէեւ Ուինիին կորսուած ըլլալը լսելուն շատ ցաւ զգացեր և միտքը դրեր է ուրիշներ Կալլէս ղրկել զանի գտնելու համար՝ եթէ կարելի է։

Այս լուրերը առնելուս ուղղակի տուն գացի. պատուիրեցի որ կաշիէ պայուսակ մը պատրաստեն և բոլոր գոյքերս մէջը դնեն։ Մեկնելէ առաջ նստայ մօրեղբօրս նամակ մը գրելու։ Իմ շարժումս լսելուն մայրս քովս եկաւ մեծ յուզմամբ իր աչքերուն մէջ կար այն դաժան արտայայտութիւնը զոր հասկնալ կը կարծէի։ Արդէն իսկ սկսած էր զգալ թէ ինք և ինք միայն պատասխանատու էր այն ամէն աղէտներուն որ կրնային հասնիլ այն անոք, անօգնական աղջկան գլխուն, զոր կրցած էր ինք հեռացնել։ Արդէն սկսած էր զգալ վիշտերը այն խղճի խայթին որ յետոյ կը խոցէր զինքն այնքան անգթօրէն, որ ոչ Ուինիի բոլոր վիշտերն ու տառապանքը ոչ ալ իմիններս՝ իրենին չափ դժնդակ չէին։ Բնութիւններ կան որ իրենք զիրենք պատասխանատու կ'զգան իրենց արարքին բոլոր նախատեսուած ու չնախատեսուած հետեւութեանց համար, մայրս ալ ասոնցմէ էր։

Ոտքի ելայ երբ ներս մտաւ, աթոռ մը հրամցուցի և յետոյ նորէն նստայ։

Հարցուց ինծ թէ ո՞ւր կ'երթայի.

—Հիւսիսային Կալլէս, ըսի.

Ամ ի բերան մնաց։ Բայց հասկցաւ թէ վիշտը զիս մարդ ըրած էր ալ.

—Հօրդ գերեզմանը պղծող անզգամին աղջկան ետեւէն կ'երթա՞ս ըսաւ.

—Կ'երթամ այն օրիորդին ետեւէն զոր ինծի կնութեան առնել կ'ուզեմ։

—Վինին աղջիկը իմ միակ զաւկիս հետ ամուսնանա՛յ. երբե՛ք։

Սկսայ նամակս շարունակել.

—Մօրեղբօրդ անմիջապէս պիտի գրեմ. պիտի ըսեմ թէ կ'երթաս ամուսնանալ այդ ոճրագործին աղջկան հետ. և ան ալ պիտի զրկէ զքեզ ժառանգութենէ։

—Այդ պարագային, մայր, ըսի, սեղանին առջեւէն ելնելով, պէտք չկայ նամակս լմնցնելու համար շտապելու, վասն զի ես ալ կը գրէի արդէն, ըսելով իրեն միեւնոյն բանը։ Սակայն թերեւս լաւագոյն կ'ըլլար որ իմս ալ ղրկէի, շարունակեցի։ Կ'ուզէի գոնէ սիրալիր պայմաններու մէջ մնալ անոր հետ. վասն զի շատ բարի եղած է ինծի նկատմամբ. ու գրասեղանիս առջեւ նստայ։

—Հէնրի, ըսաւ մայրս, մէկ երկ վայրկեան յետոյ. կարծեմ աւելի լաւ լայ որ չգրես մօրեղբօրդ. խնդիրը գէշ ըլլած պիտի ըլլաս ատով. լաւ որ ինծ թողուս այդ գործը։

—Շնորհակալ եմ, մայր, նամակը ցաւ. պատասխանեցի, կնքելով զայ պիտի ղրկուի։ Մնաս բարով, մայր ձեռքը ուզելով և համբուրելով ցար զուն թէ ի՞նչ ըրիր, և լաւագոյն բան մը ըրիր։

—Ե՞րբ կը դառնաս, Հէնրի, մայրս, յաղթական ու տխուր որ շատ վիշտ կը պատճառէր յե ամէն անգամ որ յիշէի զայն։

—Բոլորովին անորոշ է այդ, խանեցի. պիտի հետեւիմ Ուինիֆր Եթէ զայն կենդանի գտնեմ, պի մուսնանամ անոր հետ, եթէ ինծի հետ ամուսնանալ, ուրիշ բ տեւական խնամակալութիւն մը ըլլայ։ Իսկ եթէ մեռած ըլլայ զինքս զսպեցի բարձրաձայն ըսելու մար ինչ որ կ'ըսէի ես ինծի)—նորէն տի հետեւիմ անոր։

—Անզգամին աղջկա՛ն մայրս րըս, չըթունքը գորշ գոյն մը առա պուած բարկութենէն։

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ
(Շարունակելի)